

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET VERWEZENLIJKEN VAN DE RECHTEN VAN DE MENS IN HET VOLKENRECHT.

1. Probleemstelling.

De verwezenlijking der rechten van de mens in de positieve rechtsorde vormt niet alleen een der meest actuele, doch tevens een der meest omvangrijke vraagstukken van de rechtswetenschap.

De verschillende rechten, die al of niet terecht worden aanzien als fundamenteel verbonden aan de menselijke natuur, kunnen het voorwerp uitmaken van beschouwingen van wijsgerige aard. Het onderzoeken van hun ideologische grondslag doet reeds tal van controverses oprijzen, die in wezenlijk verband staan met het aanvaarden of het verwerpen van het bestaan van het natuurrecht.

Hoe belangrijk dit probleem ons ook toeschijnt, het is niet onze bedoeling de rechten van de mens vanuit een ideologisch of wijsgerig standpunt te bestuderen. Al evenmin wensen wij hun verwezenlijkingen na te gaan in de verschillende nationale rechtssystemen.

Het doel van onze uiteenzetting ligt uitsluitend in het opmaken van de balans der bekomen resultaten in het volkenrecht. In het raam van dit beperkt aspect zullen wij niet enkel trachten vast te stellen wat bereikt werd, doch ook uit te maken wat in een nabij gelegen toekomst mag verwacht worden.

Het komt ons echter voor, dat de vraag nauwkeurig dient omschreven te worden, vooraleer over te kunnen gaan tot de ontleding der positieve bronnen van het internationaal publiek recht. Het feit, dat men de rechten van de mens op internationaal terrein wil stellen, houdt verband met de aard van het volkenrecht zelf. Dit laatste is immers een tussenstaatse rechtsorde. Het zijn hoofdzakelijk de verhoudingen der staten, die genormeerd worden en de staatswil komt daarbij voortdurend ingrijpen, om de richting van de ontwikkeling van het recht te bepalen. Wenst men dus in een dergelijk rechtsverband het individu in te schakelen, dan schept men onvermijdelijk een toestand, die als uitzonderlijk moet worden beschouwd. Het tussenstaatse recht treedt uit zijn gewone normen, daar de rechten van de mens een statuut vooropstellen, dat aan het individu rechtstreeks een belangrijk aantal rechten uit het volkenrecht toekent. Dit is in werkelijkheid een erkenning van zijn internationale rechtspersoonlijkheid.

Het optreden van het individu als rechtssubject van het volkenrecht is echter geen onbekend verschijnsel. Talrijke werken werden reeds aan deze rechtstoestand gewijd (1). Soms werd een auteur wel eens meer geleid door zijn wens, dan door zijn werkelijkheidszin en zo vertoont de rechtsleer sedert de vorige eeuw een bepaalde strekking, waarbij men ons voorspiegelt, dat het eigenlijk altijd het individu is, dat als rechtssubject fungeert. Op een gegeven ogenblik heeft men zelfs gemeend deze stelling kracht te moeten bijzetten door beroep te doen op de aantrekkelijkheid, die soms uitgaat van een oude leermeester. Wij denken hier in het bijzonder aan het optimisme van Prof. Politis, die beweert, dat de Groot reeds deze rol aan de enkeling zou hebben toegekend (2). Wij menen deze opvattingen voldoende te hebben weerlegd en er tevens op gewezen te hebben, dat ook de tekstanalyse van de «*De jure belli ac pacis*» niet tot deze stelling laat besluiten (3).

Uit onze verdere ontleding van verdragen en scheidsrechterlijke precedentes kon alleen maar worden afgeleid, dat het individu slechts uitzonderlijk en alleen door staatsovereenkomsten als rechtspersoon in het volkenrecht optreedt. De verworven rechtsbekwaamheid beperkt zich zelfs tot het uitoefenen van één of enkele rechten, die zeer strikt in de concrete gevallen door een conventie waren voorzien (4).

Wil men nu in het volkenrecht een vrijheidsstatuut vestigen ten bate van het individu, dan moet men in sterke mate de uitzonderlijkheid van zijn rechtspersoonlijkheid wijzigen. Zijn rechtsbekwaamheid zou aanzienlijk moeten toenemen en tot een veel normaler verschijnsel moeten gemaakt worden. Het onderzoek naar de verwezenlijking van de rechten van de mens in het volkenrecht komt dus ook neer op de vraag in hoever het volkenrecht de mogelijkheid van een dergelijke diepe wijziging toelaat. Het antwoord kan hierop slechts worden verstrekt, wanneer men rekening houdt met de rechtstheoretische gegevens van het internationaal publiek recht.

2. De ontwikkeling tot aan de Tweede Wereldoorlog.

Verscheidene nationale rechtssystemen hebben globale pogingen tot verwezenlijking van de rechten van de mens gekend. Telkens namen zij de vorm aan van

grondwettelijke rechten. Zij stelden zich als principes, die hun verdere uitwerking moesten verkrijgen in de beschikkingen van het privaat- en het publiek recht.

De grote doorbraak is in Engeland gebeurd met de « Bill of Rights » van 1689, in de Verenigde Staten met de « Declaration of Independence » en de grondwet van 1787, in Frankrijk met « La Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen » van 1789 (5). De inrichting der grondwettelijke en parlementaire staatsvorm is in de XIXe eeuw steeds door de invloed van de vernoemde teksten gekenmerkt geworden. Hun werking heeft zich even sterk laten voelen in de strafvordering als in de contractuele vrijheid.

Dit gegeven brengt ons reeds naar een eerste belangrijk verschil met het volkenrecht. Op tussenstaats gebied bevindt men zich niet voor globale verwezenlijkingen van de rechten van de mens. Wanneer men het geschiedkundig onderzoekt stelt men juist het tegendeel vast. Er doen zich wel bepaalde strekkingen voor, die gericht zijn op een bescherming van enkele vrijheden van het individu, doch zij zijn te zoeken in afzonderlijke rechtsregelingen, die soms helemaal niet de uiting zijn van één enkel juridisch beginsel.

Een eerste soort van beschermingsmaatregelen van bepaalde individuele rechten doet zich voor in de XIXe eeuw onder het voorwendsel der humaniteitsinterventie. De gewone politieke interventie had tijdens de toepassingen van het Verdrag van Wenen een soort bloeitijdperk doorgemaakt. Zij was steeds rechtmatig, wanneer een binnenlandse beweging het politiek « statu quo » dreigde te wijzigen. Wanneer in het midden der XIXe eeuw de idee van nationale soevereiniteit meer ingang heeft gevonden in de Europese aangelegenheden, luwt het interventieisme in het Westen, doch het wordt meer en meer aangewend tegen het Ottomaanse Rijk (6). De Turken vervolgden de godsdienstige en ethnologische minderheden en de Europese mogendheden hebben verschillende expedities uitgestuurd om deze bevolkingsgroepen te beschermen. Aldus ontstond het begrip der rechtmatige interventie uit humanitaire redenen (7).

Uit dit rechtsprincipe mag toch niet besloten worden, dat het volkenrecht de godsdienstvrijheid en de gelijkberechtiging der rassen als rechtsregel gevestigd had. De humaniteitsinterventie bezat niet het karakter van een verplichting. Het al of niet aanwenden van dit recht was aan de willekeur der staten overgelaten. De rechtmatigheid van een interventie in het voordeel van de minderheden werd trouwens enkel uitdrukkelijk erkend door een bepaalde groep staten. De enkelingen, die tot de beschermende minderheden behoorden, hadden geen enkel recht, om de interventie op te eisen. In werkelijkheid staat men hier voor een volledige subjectieve rechtsregel, wiens gelding beperkt blijft tot enkele leden van de « societas gentium ». Er is ongetwijfeld een begrip uit de constitutionele vrijheid overgeheveld naar het volkenrecht. De enkeling echter, heeft in zijn hoedanigheid van mens, als individu niet het minste recht uit het volkenrecht verworven, daar de bescherming volkomen afhangt van de willekeur der enkele kanselarijen, die de humaniteitsinterventie wenssen te aanvaarden.

Dezelfde bezwaren kunnen op dit gebied worden opgeworpen in verband met het Verdrag van Berlijn van 1878, waarbij o.m. Turkije de godsdienstvrijheid van de minderheden moest waarborgen (8).

Belangrijker is echter de overeenkomst van Brussel van 1890. De contracterende mogendheden besloten niet alleen de slavernij af te schaffen maar kwamen tevens overeen tot een georganiseerd daadwerkelijk optreden tegen de slavenhandel. De conventie verleende aldus aan de enkeling de fysieke vrijheid

van zijn persoon. Het is echter eens te meer geboden zich van een al te vroegtijdig optimisme te onthouden. De staten hadden zich wel degelijk door een wederzijdse overeenkomst verplicht maar de aansprakelijkheid voor het ontduiken der verbintenissen bleef essentieel tussenstatelijk. Het individu bleef « als persoon » buiten het rechtsverband. Zijn persoonlijke bekwaamheid was niet rechtelijk verwezenlijkt.

Het Pakt van de Volkenbond heeft ons ook enige nieuwigheden gebracht. Art. 23 legt de leden de verplichting op internationale organisaties in te richten voor de bevordering en de verzekering van degelijke arbeidsvoorwaarden voor mannen, vrouwen en kinderen (9). Deze beschikking is de grondslag geworden van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Eens te meer zijn de belangen van een bepaalde klas van enkelingen het voorwerp geweest van de zorg van de contracterende staten. Men is zelfs gevoelig afgeweken van de klassieke procedure der diplomatieke onderhandelingen. Vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversgroeperingen nemen deel aan de Internationale Arbeidsconferenties. Het is nog steeds niet het individu, dat als dusdanig mag optreden in rechte, doch het gewone tussenstatelijk mechanisme der diplomatieke vertegenwoordiging heeft wel degelijk een belangrijke uitzondering verworven door de tussenkomst van organisaties, die niet statelijk zijn.

Het vraagstuk der minderheden, dat zich na de vorige oorlog opnieuw vrij scherp heeft gesteld, gaf aanleiding tot een belangrijke verwezenlijking. De Verdragen van Saint-Germain (artt. 62-69), Neuilly (artt. 69-75), Trianon (artt. 54-60) en Lausanne (artt. 37-45) vestigden opnieuw het beginsel der gelijke berechting der ethnologische minderheden. In het raam van de Volkenbond werd echter een internationale procedure gevestigd, die ten bate van de enkelingen fungeerde. De personen, die tot een minderheidsgroep behoorden, konden zich tot de Raad van de Volkenbond wenden, om de misbruiken aan te klagen, die gepleegd werden door de staat, die hen moest beheren.

Er valt evenwel op te merken, dat dit recht niets meer was dan een petitie, maar toch kon het een onderzoek van de Raad uitlokken tegen een mogendheid. De besprekingen en beslissingen in de Raad, tijdens zijn zitting van 22 October 1920 laten niet de minste twijfel bestaan over het feit, dat deze procedure wel degelijk in hoofde van de privépersonen werd gevestigd (10).

Wanneer men aldus overzichtelijk de verwezenlijkingen tot aan de Tweede Wereldoorlog nagaat, kan men alleen maar vaststellen, dat enkele vrijheden het object zijn geweest van enige internationale overeenkomsten. Slechts uitzonderlijk kreeg het individu een beperkt recht, om zijn gewaarborgde vrijheden te doen eerbiedigen.

3. De ontwikkeling sedert de Tweede Wereldoorlog.

In de eerste jaren der vijandelijkheden werd reeds herhaaldelijk gewezen op de vrijheden van de mens. Meer dan eens werden verklaringen afgelegd, waarbij men individuele vrijheden als een der voornaamste oorlogsdoeleinden voorstelde. Belangrijk is in dit opzicht de toespraak van President Roosevelt, die op 6 Januari 1941 gericht werd tot het Congres der Verenigde Staten. De rede is bekend gebleven door de persoonlijke wijze, waarop de President de menselijke vrijheden had ingedeeld. Deze systematisatie heeft de naam bewaard van de « Vier Vrijheden van Roosevelt ». De politiek der Verenigde Staten moest tegenover het wereldconflict bepaald zijn door de vrijheidsbeginselen

en deze waren: ten eerste de vrijheid van expressie, die even goed de persvrijheid als alle andere uitingen van gedachtenvrijheid bevatte; ten tweede de godsdienstvrijheid; ten derde de vrijheid tegenover de economische nood; ten vierde de vrijheid tegenover de angst. Deze laatste twee beginselen waren nog nader toe te lichten. De vrijheid tegenover de economische nood moest worden verwezenlijkt volgens Roosevelt door de inrichting van universele regelingen van verbruik en productie, zodat iedere natie de minimale levensbehoeften van de enkelingen kon verzekeren. Door vrijheid tegenover de angst verstond de Voorzitter der Verenigde Staten de inrichting van een systeem van collectieve veiligheid, waardoor de agressie moest worden uitgesloten (11).

Deze principes vindt men ook in het Atlantisch Handvest en in de Verklaring der Verenigde Naties van 1 Januari 1042 (12).

Het is derhalve zeer begrijpelijk, dat de rechten van de mens een plaats zouden verwerven in het Handvest van de Verenigde Naties en dat men te San Francisco niet meer van enkele vrijheden zou gewagen maar wel van de fundamentele vrijheden van de mens in het algemeen. Het sporadisch karakter, dat het probleem steeds in het volkenrecht had vertoond, zou nu in het Charter worden opgegeven. Vanuit dit oogpunt beschouwd heeft de U.N.O. een nieuwe vorm gebracht aan de rechten van de mens in het internationaal publiek recht.

Ofschoon geheel het vraagstuk aldus moet gezien worden in het algemeen bestek van het Handvest van San Francisco, moet men ook hier opnieuw met omzichtigheid te werk gaan. Indien het aldus verbonden is aan de werking van de U.N.O. zal het er ook onvermijdelijk de gebreken van verwerven en zijn verwezenlijking, daardoor geconditioneerd zien.

Het Handvest zelf vermeldt de rechten van de mens in verschillende artikelen. De inleiding deelt ons zelfs mede, dat de U.N.O. o.m. wordt opgericht om de rechten van de mens te verwezenlijken, om opnieuw het geloof te brengen in de waarde van de menselijke persoonlijkheid en in de gelijke rechten van man en vrouw, van leden van grote en kleine naties.

Naar aanleiding van de besprekingen van de redactie heeft men verschillende malen het voorstel gedaan om in het Handvest van de U.N.O. een handvest van de menselijke rechten in te schakelen. Het feit, dat men in het verwezenlijken van dit voorstel niet geslaagd is, wijst reeds op de grote moeilijkheden, die de nieuwe wereldorganisatie zal ontmoeten bij haar steeds herhaalde pogingen om het beginsel te vestigen in het volkenrecht (13).

Art. 1, par. 3 vermeldt eveneens de doelstellingen van de U.N.O. en bepaalt, dat zij gesticht werd om door internationale samenwerking de internationale moeilijkheden van economische, sociale, culturele en humanitaire aard op te lossen. Zij zal daarbij de eerbiediging der menselijke rechten bevorderen en aanmoedigen, zonder een onderscheid te maken tussen ras, taal, geslacht of godsdienst. Opnieuw kan hier de opmerking worden geformuleerd, die wij vermeld hebben naar aanleiding van de bespreking der inleiding van het Handvest (14).

De bevoegdheid der Algemene Vergadering staat ook met ons probleem in verband. Art. 13, par. 1, lit. b bevat de beschikking, dat de Algemene Vergadering studies en aanbevelingen zal doen voor de bevordering der internationale samenwerking en voor de verwezenlijking der fundamentele vrijheden van de mens.

De Economische en Sociale Raad (art. 62) en de Voogdijraad (art. 76) kunnen eveneens daarover aanbevelingen doen (15).

Dit overzicht laat ons reeds toe enkele besluiten te trekken. Door het gebrek aan een opsomming van de rechten van de mens in het Handvest zelf moet de moeilijkheid ontstaan bij het bepalen van wat men door deze rechten zal verstaan. Men stelt daarenboven ook vast, dat geheel de verwezenlijking moet plaatsgrijpen volgens een mechanisme van aanbevelingen. De Veiligheidsraad, die de beslissingen moet treffen voor het daadwerkelijk en coercitief optreden is buiten de zaak gelaten. Hij zou alleen maar bevoegd zijn, indien de schending van de rechten van de mens zó aanzienlijk zou worden, dat de collectieve veiligheid in het gedrang zou komen (16).

De realisatie, die reeds sterk op de beschreven manier haar mogelijkheden verminderd zag, werd nog bezwaarlijker door de bepaling van art. 2, par. 7, waarin verklaard werd, dat de U.N.O. niet zal tussenkomen in aangelegenheden, die een zuiver nationaal karakter bezitten. Wat nu door dergelijke aangelegenheden moet worden verstaan werd ook niet nader omschreven, zodat de staten een groot aantal mogelijkheden bezitten om zich aan de beschikkingen te onttrekken, die in de U.N.O. worden getroffen.

Dit artikel heeft o.m. in verband met de rechten van de mens de doctrine in twee kampen verdeeld. Prof. H. Lauterpacht meent, dat de beschikking limitatief moet worden uitgelegd. De grote uitbreiding van het internationaal leven en de wederzijdse hulp, die de staten meer en meer aan elkaar moeten verlenen, is voor hem een aanduiding, dat heel veel aangelegenheden, die men vroeger als nationaal kon aanzien, op het huidig ogenblik internationale gevolgen sorteren. De bepaling van art. 2, par. 7 heeft aldus maar een zeer beperkte gelding, die in ieder geval niet kan indruisen tegen de doelstellingen van de U.N.O., zoals deze voor de rechten van de mens omschreven werden in art. 1 (17).

Minder optimistisch is Prof. L. Preuss in zijn uiteenzetting voor de Internationale Academie te Den Haag. Hij meent, dat de rechten van de mens in ieder geval groot gevaar lopen. Hij is echter nog minder radicaal in zijn oordeel, dan Gross en Kelsen, die doodeenvoudig aannemen, dat door deze bepaling de U.N.O. het recht ontzegd werd een der meest belangrijke delen van zijn doelstellingen te verwezenlijken (18).

Het lijkt ons nuttig de voorbereidende werkzaamheden van het bewust artikel zelf na te gaan.

Het beginsel der nationale aangelegenheden had slechts een geringere plaats bekomen in de voorstellen van Dumbarton Oaks. In deze voorbereidende werkzaamheden fungeerde het alleen maar als een exceptie, die in bepaalde gevallen kon aanvaard worden, wanneer door de U.N.O. beschikkingen werden getroffen om tussen te komen met vredelievende regelingen in een internationaal conflict. De toepassing, zoals voorzien in de voorstellen van Dumbarton Oaks werd bewaard te San Francisco, doch op voorstel der Grote Vier werd de exceptie uitgebreid tot de andere werkzaamheden van de U.N.O. Te Dumbarton Oaks werd de exceptie omschreven in het hoofdstuk betreffende de regeling der internationale geschillen. Te San Francisco werd zij voortaan in het Handvest geplaatst als een der voornaamste algemene principes van de nieuwe bond der Verenigde Naties. Men heeft tijdens de besprekingen zelfs verklaard, dat de uitbreiding der culturele, economische en sociale werking van de nieuwe wereldorganisatie de toepassing van de uitzondering op alle gebieden noodzakelijk maakte (19).

Te Dumbarton Oaks had men ook voorgesteld de

ationale aangelegenheden te omschrijven, door een negatief criterium. Een conflict zou op deze wijze buiten het bereik van de tussenkomst vallen, indien het door het volkenrecht niet geregeld was en aldus als nationaal voorkwam. Te San Francisco heeft men deze maatstaf van de hand gewezen; daar men de gegevens van het volkenrecht dikwijls te onbepaald achtte. Een ander voorstel, dat er toe strekte het Internationaal Hof bevoegd te maken om het al of niet nationaal karakter van een aangelegenheid te bepalen, werd op zijn beurt afgeslagen. Men wierp op, dat niet alle staten evenzeer gesteld waren op de jurisdictie van het Hof en dat zijn rechtspleging essentieel vrijwillig was. Tenslotte werd de mogelijkheid van de toepassingen van art. 2, par. 7 aan de casuïstiek overgelaten. Wanneer een concreet geval zich voor zou doen, zouden de staten in een gemeenschappelijke bespreking uitmaken welke houding moest worden aangenomen.

In de voorstellen van Dumbarton Oaks had men ook bepaald, dat de uitzondering slechts van toepassing zou zijn voor uitsluitelijke nationale geschillen. Te San Francisco heeft men ook op dit gebied de gelding uitgebreid door de toepassingen van art. 2, par. 7 aan te nemen voor wezenlijke nationale aangelegenheden en daardoor werden ook alle mogelijke grensgevallen onder de uitzonderingen geclasseerd (20).

Het geheel van deze beschouwingen wekt onvermijdelijk de indruk, dat de uitzondering wel degelijk voor de rechten van de mens een zware belemmering wordt. Door ze van toepassing te maken op het economisch en sociaal werk van de U.N.O. is deze rem op de ontwikkeling van de individuele vrijheden in het volkenrecht reeds zeer goed aan te wenden. De staten oordelen daarenboven casuïstiek of de beschikking van het landvest toepasselijk is. Twijfelachtige gevallen kunnen er ook aan onderworpen worden.

In het raam van deze begrensde mogelijkheden heeft men het werk toch aangevat. Artikel 68 voorziet, dat de Economische en Sociale Raad voor de bevordering van de rechten van de mens tot een bijzondere studiegcommissie haar toevlucht kon nemen. In Februari 1946 besliste de raad tot de oprichting en belastte de Commissie van de Rechten van de Mens met het maken van voorstellen, het doen van aanbevelingen en het opstellen van verslagen aangaande een internationaal statuut van de menselijke vrijheden. Men moest daarin de burgerlijke vrijheden bestuderen evenals het statuut van de vrouw, de vrijheid van voorlichting, de bescherming der minderheden en de gelijkberchtiging der ethnologische, linguïstische en godsdienstige groepen.

Deze eerste commissie bestond uit negen leden, die in beginsel werden aangeduid wegens hun persoonlijke bekwaamheid op het gebied van dergelijke studies. Op 21 Juni 1946 besloot de Raad deze nucleaire commissie uit te breiden tot een organisme, waarin achttien staten zouden vertegenwoordigd zijn.

Typisch voor het systeem van aanbevelingen, waarin de U.N.O. geheel het probleem gehouden had, is wel de resolutie, die in Februari 1947 door de Commissie van de Rechten van de Mens werd genomen betreffende de verschillende aanvragen, die zij had gekregen om tussen te komen in bepaalde concrete gevallen. De Commissie moest zich beperken tot het vaststellen, dat zij geen actieve bevoegdheid had en niet kon ingrijpen.

De Economische en Sociale Raad heeft deze resolutie in Mei 1947 goedgekeurd. Het enig positieve, dat bekomen werd, was een onderrichting voor de

Secretaris-Generaal, die belast werd de ontvangen klachten, volgens een op het secretariaat opgestelde lijst, over te maken naar de Commissie, die ze dan kon bestuderen. Het is aldus wel enigszins paradoxaal te moeten besluiten, dat de U.N.O. de verwezenlijking van de rechten van de mens algemener heeft gesteld dan de Volkenbond, doch zelfs geen eigenlijk politierecht toelaat. De Commissie is een louter beraadslagend orgaan (21).

Haar voornaamste werk is gelegen in het opstellen van de Verklaring van de rechten van de Mens. Daarin is zij wel degelijk geslaagd en deze bekende tekst werd gestemd door de Algemene Vergadering op 10 December 1948.

De verschillende bepalingen, die daarin voorkomen verdienen wel onze aandacht. De toekomst van de internationale verklaring is echter nog volledig onzeker. Artikel 1 verklaart de vrijheid en gelijkheid voor alle mensen. Zij moeten tegenover elkaar optreden in broederlijkheid. Artikel 2 bepaalt, dat ieder mens aanspraak zal mogen maken op de vermelde vrijheden zonder onderscheid van ras, taal, religie of maatschappelijke stand. Er mag ook geen onderscheid worden gemaakt tussen personen, die tot soevereine staten behoren of tot niet-autonome gebieden. Iedereen heeft recht op de vrijheid en veiligheid van zijn persoon (art. 3). Niemand zal als slaaf mogen behandeld worden (art. 4). Niemand mag aan menonwaardige folteringen of mishandelingen onderworpen worden (art. 5). Ieder mens moet in ieder land als een rechtspersoon worden erkend (art. 6).

Allen zijn gelijk voor de wet en hebben recht op een gelijke wettelijke bescherming (art. 7). Iedereen heeft recht op bescherming voor de nationale rechtbanken tegen de inbreuken op de rechten van de mens (art. 8). Niemand mag op willekeurige wijze van zijn vrijheid worden beroofd (art. 9). Iedereen is gerechtigd voor een onafhankelijke rechtsmacht te verschijnen om over zijn handelingen te horen rechtspreken (art. 10). Iedereen heeft het recht als onschuldig te worden aanzien, zolang zijn schuld niet volgens de bepalingen van de wet werd bewezen in een publiek geding, waarbij alle rechten der verdediging gewaarborgd werden (art. 11). Niemand zal mogen vervolgd worden wegens een daad, die nog niet strafbaar was gesteld op het ogenblik dat zij werd gepleegd. Er zal ook geen zwaardere straf mogen worden toegediend, dan wat door de strafwet voorzien was op het ogenblik dat het misdrijf werd bedreven (art. 11). Iedereen heeft recht op bescherming van zijn familie, zijn huis en zijn eer (art. 12). Iedereen heeft het recht te verblijven, waar hij wenst (art. 13). Iedereen mag in een ander land bescherming zoeken, tenzij hij vervolgd wordt wegens misdrijven van gemeen recht of wegens daden, die strijdig zijn met de principes der Verenigde Naties (art. 14). Iedereen heeft recht op een nationaliteit en niemand zal op willekeurige wijze uit zijn nationaliteit worden ontzet of verhinderd worden van nationaliteit te veranderen (art. 15). De familie is de natuurlijke fundamentele groep van de maatschappij en zij moet als dusdanig beschermd worden. Mannen en vrouwen, die op volle leeftijd zijn gekomen moeten het recht hebben te huwen en een familie te stichten. Het huwelijk zal echter met vrije toestemming der partijen moeten gebeuren. Tijdens het huwelijk en bij de ontbinding zullen de partijen gelijkberechtigd zijn (art. 16). Iedereen heeft recht op eigendom (art. 17). Iedereen is vrij zijn overtuigingen tot uiting te brengen op wijsgerig gebied (art. 18). Iedereen mag ook voor de vrijheid van zijn mening inlichtingen inwinnen zoals hij het goed denkt (art. 19). Iedereen mag vreedzame

vergaderingen beleggen en verenigingen oprichten. Niemand kan gedwongen worden tot het lidmaatschap van een vereniging (art. 20). Iedereen mag deelnemen aan de regering van zijn land op onmiddellijke of op middellijke wijze, door vrij verkozen vertegenwoordigers. Iedereen heeft gelijke rechten om tot de openbare diensten van zijn land toe te treden. De wil van het volk zal de grondslag uitmaken van de autoriteit van een regering. Deze wil moet tot uiting komen in regelmatige verkiezingen, die men zal houden volgens het beginsel van het algemeen stemrecht en waarbij de vrijheid van de stemming gewaarborgd is (art. 21). Iedereen als lid van de maatschappij moet recht hebben op sociale veiligheid en mag aanspraak maken op de sociale en culturele rechten, die noodzakelijk zijn voor zijn waardigheid en de vrije ontwikkeling van zijn persoonlijkheid (art. 22). Iedereen heeft recht op de vrije keus van zijn beroep en op werkverschaffing. Men zal aanspraak mogen maken op bescherming tegen werkeloosheid. Wanneer men werkt heeft men recht op een vergoeding, die aan de werknemer en zijn familie een waardig bestaan verleent. Iedereen heeft het recht beroepsgroeperingen te vormen of er lid van te worden (art. 23). De werknemer heeft steeds recht op rust en op vrije tijd. Regelmatige verlofdagen, die betaald worden (art. 24). Men zal steeds recht hebben op een levensstandaard, die voldoende is om te voorzien in de huishouding, de medische zorgen, de ouderdom en de werkeloosheid. De moeders en de kinderen zullen het voorwerp zijn van bijzondere beschermingsmaatregelen (art. 25). Ieder mens heeft recht op een opvoeding. De hogere beroepsvorming moet openstaan voor iedereen naar verdienste. De opvoeding moet leiden naar de ontwikkeling der menselijke persoonlijkheid en tot het versterken van de eerbied voor de menselijke rechten en vrijheden. Zij moet afgestemd zijn op verdraagzaamheid en vriendschap voor alle naties, ethnologische of religieuze groepen. De ouders hebben het recht de opvoeding te bepalen, die aan hun kinderen zal worden verstrekt (art. 26). Iedereen moet het recht hebben aan het culturele leven deel te nemen van de gemeenschap. De materiële belangen die verbonden zijn aan het wetenschappelijk, letterkundig of artistiek werk moeten even goed gewaarborgd worden als de morele (art. 27). Ieder mens mag op een sociale en internationale orde aanspraak maken, waarin de rechten, die in de Verklaring van de Rechten van de Mens werden opgenomen, verwezenlijkt worden (art. 28). De rechten, die vermeld werden, zijn alleen uit te oefenen op een wijze, die niet in strijd is met de gelijke vrijheden van anderen. Zij kunnen beperkt worden in het belang van de openbare orde, van de gerechtvaardigde eisen der moraal en het algemeen welzijn in een democratische maatschappij (art. 29). Geen beschikkingen zullen door de staten mogen genomen worden die zouden toelaten in feite tegen deze rechten op te treden (art. 30) (22).

Deze zeer idealistische verklaring was echter een resolutie van de Algemene Vergadering. Wij moeten hier herinneren aan het gebrek aan rechtsscheppende bevoegdheid van dit organisme. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen, dat de acte in de publicaties van de U.N.O. zelf als een gemeenschappelijk ideaal wordt bestempeld (23). De Commissie van de Rechten van de Mens zou moeten zorgen voor een ontwerp van een internationaal verdrag.

Dit ontwerp is reeds ter bespreking gekomen en de lotgevallen van dit rechtsvoorstel zijn buitengewoon belangrijk om ons de juiste toedracht van het vraagstuk te leren kennen. Tijdens de maand Augustus 1950

is het werk van de Commissie van de Rechten van de Mens een der voornaamste punten geweest in de besprekingen van de Economische en Sociale Raad. Het voorstel bevatte een inleiding en 43 artikelen. De 18 eerste artikelen bepaalden de fundamentele rechten van de mens, de anderen hadden betrekking op de uitvoeringsmaatregelen.

Sommige leden lieten opmerken, dat de economische en sociale rechten niet uitgewerkt waren. Anderen wierpen op, dat een internationaal organisme om de eerbiediging van deze rechten te handhaven, eigenlijk niet werd vastgesteld. Een der meest belangrijke elementen van het principe der individuele vrijheid in het volkenrecht kon worden uitgemaakt door het petitieright. Het is immers daardoor, dat een persoon zijn rechten zou kunnen laten gelden, al is het dan ook nog in een beperkte mate. Juist dit recht, dat de kern van het probleem raakt, was het voorwerp van een zeer uitvoerige gedachtenwisseling. Men oordeelde echter, dat het toekennen van dit recht de tekst der aanstaande conventie tot een dode letter zou maken. Nauwkeurig beschouwd wordt door de negatie van dit recht opnieuw de uitbreiding van de rechtspersoonlijkheid van het individu in het gedrang gebracht. Zelfs wanneer men heeft voorgesteld, dat de staten een soort vorderingsrecht moesten verwerven, om de handhaving van deze rechten op te eisen in naam van het individu, is men nog sceptisch gebleven en heeft men zich vergenoegd met vast te stellen, dat dit wel de uiterste concessie zou zijn tot dewelke men tot nu toe was overgegaan. Men liet ook nog gelden, dat deze rechten trouwens te vaag omschreven waren om een duidelijk aanvaardbare juridische verplichting te worden.

Over het gevolg, dat aan het ontwerp moest worden verleend was men het ook helemaal niet eens. De delegaties der Verenigde Staten, van Chili en van Peru meenden het voorstel te moeten onderwerpen aan de Algemene Vergadering, daar volgens hen de Commissie van de Rechten van de Mens het maximum had gepresteerd, dat in de huidige politieke omstandigheden mogelijk was. De andere leden dachten, dat het voorstel op het gebied van juridische techniek volledig als onvoldoende moest worden aanzien en niet het voorwerp kon uitmaken van een degelijke bespreking in de Algemene Vergadering. De vertegenwoordiger van Frankrijk stelde aldus voor de gehele zaak naar de Commissie van de Rechten van de Mens terug te sturen om daardoor misschien de mogelijkheid te scheppen aan de Algemene Vergadering in 1951 een voorstel over te maken, dat enigszins voldoende kon schenken. Het lot van het ontwerp werd tenslotte beslist door een compromis. Met 11 stemmen tegen 0 en 4 onthoudingen heeft men toch aanvaard de tekst naar de Algemene Vergadering te verzenden, om aldaar enige beslissingen te laten treffen over de principes. De tekst werd overgemaakt met de vraag of de eerste 18 artikelen voldoende nauwkeurig waren opgesteld. Men verzocht tevens de Algemene Vergadering om haar advies over de opportuniteit van het inlassen in de conventie van beschikkingen betreffende de niet-autonome gebieden. Men zou ook bij de Algemene Vergadering het advies inwinnen betreffende de uitwerking der culturele, economische en sociale rechten. De Algemene Vergadering zou zich ook moeten uitspreken over de uitvoeringsmaatregelen, die voor de handhaving van de rechten van de mens dienden getroffen te worden.

De Commissie van de Rechten van de Mens zou dan haar voorstel van verdrag opnieuw moeten bestuderen aan de hand van de opmerkingen van de Economische en Sociale Raad en van de Algemene

Vergadering. De Secretaris-Generaal zou de beslissingen en suggesties van de Economische en Sociale Raad aan de regeringen der leden van de U.N.O. overmaken. Deze worden dan verondersteld advies over de beslissingen uit te brengen en hun antwoord zal aan de Commissie van de Rechten van de Mens worden medegedeeld, opdat zij met hun opmerkingen rekening zou kunnen houden bij het herwerken van het ontwerp.

De Raad was ook van mening, dat voor de nadere bestudering der economische, culturele, sociale en politieke rechten de Secretaris-Generaal de medewerking zou inwinnen van de andere gespecialiseerde afdelingen van de U.N.O. z.a. de Internationale Arbeidsorganisatie.

In een andere resolutie besloot de Raad de medewerking van het Secretariaat andermaal te laten tussenkomen, ten einde aan de verschillende regeringen, die al of niet lid zijn, voorbeelden te vragen uit hun eigen wetgeving, rechtspraak of administratieve beslissingen, die nuttig kunnen zijn voor de vergelijkende studie van de juridische verwezenlijking van de rechten van de mens. In het bijzonder werd gevraagd, daarbij de aandacht te willen besteden aan de maatregelen, die getroffen werden aangaande de minderheden, die onder hun beheer verkeerden.

De Raad nam ook acte van de beslissingen van de UNESCO, die betrekking hadden op het verspreiden van lectuur en het ontwikkelen van gedachten in het onderwijs, die van aard waren om de rechten van de mens te bevorderen.

De Raad voorzag eveneens, dat het Secretariaat voor 1951 een « *Annuaire des Droits de l'Homme* » zou verstrekken met allerhande mogelijke inlichtingen over het probleem (24).

Tot daar vorderden de besprekingen, die nog enigszins technisch kunnen genoemd worden. De politieke achtergrond, die aan de basis ligt van de verrechtelijking is echter in zijn volle druk komen opduiken, wanneer men in de Algemene Vergadering deze compromissaire resolutie moest onderzoeken. In een brief van 25 October 1950 had Trygve Lie aan de staten, die leden zijn van de U.N.O., geschreven dat de declaratie van twee jaar geleden door de wereld was gegaan als een soort universele Magna Charta (25). De discussies, die over de verrechtelijking hebben plaatsgegrepen, doen ons echter ten sterkste twifelen of in de nabije toekomst ooit een dergelijke Verklaring een juridisch karakter zal verwerven.

In November 1950 grepen de besprekingen plaats in de derde commissie der Vergadering, die ingericht was voor het onderzoek der sociale, culturele en humanitaire aangelegenheden.

Een moeilijkheid, die onmiddellijk opvalt bij de lectuur der verslagen, wijst op de grote technische bezwaren en tevens op de voornaamste reden, die de verwezenlijking van de rechten van de mens tegenhoudt. Men staat inderdaad voor staten, die een geheel andere ideologische en sociologische ontwikkeling hebben gekend. Het zijn soms mogendheden, die eeuwen lang geleefd hebben met een ethische visie, die radicaal verschilt van de opvattingen van het Westen. Iedere staat wenst niet zo vlug afstand te doen van het ethisch en politiek verleden, dat zijn huidige sociale bestaansvormen heeft gedetermineerd. Wat de ene als gemakkelijk en evident kan aanvaarden en huldigen als een fundamenteel recht van de mens, kan de andere onmogelijk als dusdanig erkennen, daar het zou indruisen tegen de levensopvattingen, waarmee zijn gehele natie is vergroeid.

Dit was wel de oorzaak van de opmerking van de afgevaardigde van Irak, die oordeelde, dat men in

de formulering van de rechten van de mens op de meest brede omschrijvingen aangewezen was. De bepalingen moesten voorkomen als grootste gemene delers, zodat het grootst aantal mogendheden er bevrediging kon in vinden. Afgezien van de technische onnauwkeurigheid, die zo iets zou met zich brengen, komt deze opmerking neer op een desintegratie van de Declaratie zelf, daar het onmiddellijk gevaar bestaat, dat een mogendheid, onder de dekking van de algemeenheid der bewoordingen, met de rechten aanvangt wat zij wil.

Zeër terecht merkte de vertegenwoordiger van Libanon op, dat dit juist de reden raakte waardoor de overeenkomst onmogelijk werd gemaakt. De Declaratie was als synthetisch werk nog te voltrekken, omdat zij geen juridische gelding had. Wanneer men echter rechtelijke verplichtingen aan de staten wil opleggen, dan moet men nauwkeurig aanduiden tot wat men gehouden is en de vage, ideologische formules zijn niet meer mogelijk. Op grond van deze overwegingen dacht hij ook, dat men niet gemakkelijk tot een oplossing zou komen, daar voor bepaalde mogendheden zekere rechten als fundamenteel menselijk worden aanzien, terwijl zij voor andere landen helemaal dit karakter niet bezitten.

De vertegenwoordiger van India liet een ander aspect van dezelfde gedachten naar voren komen, door er op te wijzen, dat men de politieke rechten van de mens in het ontwerp niet voldoende had behandeld en dat dit wel te wijten was aan het feit, dat men uit reden van voorzichtigheid de grote bezwaren had willen omzeilen, die sommige mogendheden zouden verhinderd hebben toe te treden. Maar deze woordvoerder stelde toen ook de vraag, wat er nog van de Declaratie van de Rechten van de Mens overbleef.

Het bleek trouwens zeer duidelijk, dat de meeste staten van de Islamgroep de godsdienstvrijheid niet zo gemakkelijk verwezenlijksbaar achtten als de Westerse mogendheden.

Over de rechten van economische aard, die in verband stonden met de arbeidersorganisaties, wilde de Russische afgevaardigde tal van veranderingen invoeren, die de anderen op hun beurt als onaanvaardbaar aanzagen.

De juiste toedracht van geheel de toestand werd dan volkomen duidelijk voorgesteld door de afgevaardigde van Chili, die vaststelde, dat een te grote verscheidenheid de politieke, ideologische eigenaardigheid der staten kenmerkte, opdat een dergelijke conventie voor het ogenblik enige kans van slagen zou hebben.

De Algemene Vergadering heeft tenslotte op 4 December 1950 een houding moeten aannemen. De Commissie van de Rechten van de Mens moest het voorstel verder uitwerken. Zij zou moeten voorzien in clausules, die betrekking hadden op de niet-autonome gebieden. De zeer betwiste 18 artikelen werden onvoldoende geacht. Men moest ze nauwkeuriger formuleren en zij moesten worden aangevuld met economische en sociale rechten van de mens. Men zou tevens moeten voorzien in bepaalde uitvoeringsmaatregelen, die aan het individu de waarborgen van zijn vrijheden moesten verzekeren (26).

De beslissingen van de Algemene Vergadering zijn ondanks de zware argumenten van tegenstand in de 3^e commissie nog gericht geweest in optimistische zin. Zij heeft evenwel reeds de voorbode moeten horen van het weinig succes, dat de eventuele conventie zou kunnen te wachten staan. Wanneer zij tot de resoluties is overgegaan werd reeds het dreigend artikel 2, paragraaf 7 in het debat gemengd. De gehele aangelegenheid van de inhoud van de conventie zou eens

te meer uit het raam van het volkenrecht worden getrokken en volkomen onderworpen worden aan de statelijke willekeur. De meeste leden waren echter van oordeel, dat deze gevaarlijke beschikking van het Handvest niet van toepassing was. Men kent echter voldoende de geringe macht der Algemene Vergadering om niet te weten, dat zij met haar aanbevelingen niet veel vermag tegen een andersdenkende mogendheid (27).

Men kan dan ook maar bezwaarlijk in het vooruitzicht stellen, dat een goed gevolg aan geheel de verrechtelijking van de rechten van de mens zal gegeven worden. Naar onze mening rijst hier onvermijdelijk de vraag of de «societas gentium» zichzelf niet voor een taak heeft gesteld, die zij uit haar eigen natuur onbekwaam is op te lossen. Zijn de moeilijkheden, die zich voordoen naar aanleiding van de rechten van de mens evenals de gebreken in het Handvest, die er mede in verband staan en waarop wij hebben gewezen, niet de uiting van eenzelfde verder gelegen oorzaak, die inherent is aan het volkenrecht zelf?

Wij menen, dat het antwoord op deze vraag de grondslag vormt van het vraagstuk. Zij is niet weg te denken van de eigenaardigheden, die het volkenrecht in zijn geheel kenmerken.

4. Kenmerken van het volkenrecht.

Wie enkele jaren volkenrecht beoefent, heeft geleerd steeds rekening te houden met de relativiteit van zijn normen. Men weet, dat een wetgevende instantie aan dit vak ontbreekt en het aantal vaststaande normen zeer gering wordt. Dit verhoogt niet alleen de kans op uitgebreide controverses in de doctrine. Het verplicht ieder ogenblik nauwkeurig de casuïstiek bij te houden, die op een bestudeerd probleem betrekking heeft. De oplossingen liggen in het bestaan van conventionele rechtsverhoudingen.

Ook op dit punt staat men dan nog meestal met ernstige moeilijkheden. De rechtsleer had vroeger aangenomen, dat er een onderscheid moest worden gemaakt tussen verdragen, die eigenlijk contracten waren en overeenkomsten, die in werkelijkheid een rechtsregel van internationaal publiek recht vestigden. Deze laatste zouden dan zeer behulpzame middelen zijn die de jurist tot de vaststelling van een objectieve rechtsregel met algemene gelding konden voeren. Deze zogenaamde «traités-lois» werden achteraf ook van hun hiërarchisch hogere positie neergehaald. De contract-verdragen bonden de partijen al even sterk of evenmin als de pacts of de met plechtigheid afgesloten tractaten. De laatste soorten van overeenkomsten vestigden al evenmin een objectieve en algemeen geldende rechtsvorm als de eerste. Ook zij zagen hun rechtsband beperkt tot de ondertekenende mogendheden, die ze bij gelegenheid even goed opgaven als de conventies, die de uiting waren van minder omvangrijke politieke inzichten. Om kort te zijn en niet geheel de argumentatie te moeten herhalen van Prof. Rousseau kan het volstaan even te verwijzen naar de avonturen van de Volkenbond (28).

Telkens heeft men opnieuw de overtuiging, dat men in het volkenrecht te doen heeft met een systeem van sterke subjectieve rechten. De autonome rechtsbekwaamheid der staten wordt steeds op een maximaal peil gehouden, terwijl het aantal verplichtingen tot strikte minima wordt bewaard. Daarbij komt nog, dat de overeenkomsten, die een rechtsregel stellen niet verder gaan, dan de partijen en dat de derde aan de norm volkomen vreemd blijft.

Dit is ook de reden waarom de staten slechts op

uitzonderlijke wijze het individu als rechtssubject laten tussenkomen in het volkenrecht. Om dezelfde reden verkiezen wij nog steeds de bilaterale overeenkomsten boven de grote multilaterale verdragen (29). Om deze reden ook zijn de sancties nagenoeg onbekend.

De staten zijn nog steeds te grote eigenaardige individualiteiten, met een werking, die nog te zeer op nationale belangen is afgestemd, om deze huidige tussenstaatse verhouding te niet te laten gaan (30).

Wanneer men de rechten van de mens wil verwezenlijken, staat men onvermijdelijk met de vestiging van een aanzienlijk aantal objectieve rechtsnormen in het volkenrecht. Indien men dit ideaal konsekwent wil doorzetten, moet het individu zijn rechten kunnen opeisen, zonder dit zou het geen zin hebben een recht te verlenen. Een staat zou derhalve volkomen aansprakelijk moeten zijn tegenover een internationale rechtsmacht, waar zowel zijn eigen onderdanen als deze van een andere mogendheid hun klachten mogen komen neerleggen. De rechtsbekwaamheid van een staat zou daarbij sterk afnemen, daar hij internationaal aansprakelijk zou gesteld zijn op tal van gebieden, die uiteraard met zijn politieke activiteit in verband staan. Een dergelijk rechtssysteem is volkomen strijdig met de aard van het volkenrecht zelf.

Zelfs indien men het individu nog niet als een rechtsbekwame zou laten optreden en men de verwezenlijking aan de nationale wetgevingen volledig zou overlaten, zelfs indien men de eventuele inbreuken zou laten onderzoeken door een internationaal organisme, dat alleen door een diplomatieke tussenkomst van de staat van het slachtoffer in beweging kan worden gebracht, is het probleem nog zeer bedenkelijk op te lossen. De aangehaalde besprekingen in de Algemene Vergadering wijzen volkomen op de strenge staatsautonomie, die het volkenrecht kenmerkt. Ook daarvoor zijn de staten al te zeer gehecht aan hun eigen morele, sociale en juridische persoonlijkheid, om tot de nodige wijzigingen te komen, die onvermijdelijk in hun eigen wetgeving moeten gebeuren om het probleem van de rechten van de mens in deze, reeds beperkte omvang, tot het voorwerp van een internationale overeenkomst te maken.

Hoe wenselijk wij het ook mogen vinden, de Verklaring van de Rechten van de Mens is een te grote anomalie voor het volkenrecht en loopt onbetwistbaar de kans een «Magna Charta» in de ethische orde te blijven.

Dr E. Van Bogaert.

VERWIJZINGEN

- (1) E.R.C. Van Bogaert, Het Individu als Rechtssubject van Volkenrecht, Rechtskundig Weekblad, 1949-1950, p. 1137 e. vlg.
- (2) N. Politis, Les nouvelles tendances du droit international, Paris, 1927, p. 57.
- (3) E.R.C. Van Bogaert, op. cit.
- (4) E.R.C. Bogaert, op. cit.
- (5) F.M. van Asbeck, The Universal Declaration of Human Rights, Leiden, 1949, p. 22, 33, 37, 44, 48.
- (6) L. Le Fur, L'affaire de Mossoul, Revue générale du droit international public, 1926, p. 60 e. vlg.; E. Doumergue, L'Arménie et les massacres d'Orient, Paris, 1916, p. 5; E. Rougier, La théorie de l'intervention de l'humanité, Revue générale du droit international public, 1910, p. 468 e. vlg.
- (7) P. Fauchille, Traité de droit international public, Paris, 1921, d. 1, I^o, p. 545.
- (8) L. Oppenheim, International Law, London, New York, Toronto, 1948, d. 1, p. 651.
- (9) Journal Officiel de la Société des Nations, 1920, p. 9.
- (10) Journal Officiel de la Société des Nations, 1920, p. 717.
- (11) F.M. van Asbeck, op. cit. 86.
- (12) S. Arne, United Nations Primer, New York, 1948, p. 10, 15.
- (13) L.M. Goodrich & E. Hambro, Charter of the United Nations, Boston, 1946, p. 53 e. vlg.
- (13) L.M. Goodrich & E. Hambro, od. cit., p. 62.

- (15) H. Lauterpacht, *International Law and Human Rights*, London, 1950, p. 146.
 (16) H. Lauterpacht, op. cit., p. 147.
 (17) H. Lauterpacht, op. cit., p. 173 e. vlg.; *The International Protection of Human Rights*, Recueil des Cours de l'Académie de Droit International, La Haye, 1947, d. 70, p. 5 e. vlg.
 (18) L. Preuss, Art. 2 en 7 of the Charter of the United Nations and Matters of Domestic Jurisdiction, Recueil des Cours de l'Académie de Droit International, La Haye, 1949, d. 74, p. 553 e. vlg.; L. Gross, *The Charter of the United Nations and the Lodge Reservations*, *The American Journal of International Law*, 1947, p. 528 e. vlg.; H. Kelsen, *Limitations on the Functions of the United Nations*, *Yale Law Journal*, 1946, p. 1001, geciteerd door L. Preuss, op. cit.
 (19) L.M. Goodrich & E. Hambro, op. cit., p. 72.
 (20) L.M. Goodrich & E. Hambro, op. cit., p. 74.
 (21) H. Lauterpacht, *International Law and Human Rights*, London, 1950, p. 225.
 (22) H. Lauterpacht, op. cit., p. 429 e. vlg.; W. Theimer, *Encyclopaedia of World Politics*, s.d., London, p. 336.

- (23) *La protection internationale des droits de l'homme*, Département de l'Information des Nations Unies, 1948, p. 20.
 (24) *Bulletin des Nations Unies*, vol. IX, n° 5, September 1950, p. 217-218.
 (25) *Bulletin des Nations Unies*, vol. IX, n° 10, 15 November 1950, p. 606.
 (26) *Bulletin des Nations Unies*, vol. IX, n° 10, 15 November 1950, p. 607-608.
 (27) *Bulletin des Nations Unies*, vol. IX, n° 12, 15 December 1950, p. 769 e. vlg.
 (28) Ch. Rousseau, *Principes généraux du droit international public*, Paris, 1944, d. I, p. 133 e. vlg.
 (29) J. Haesaert, *Préalables du droit international public*, *Mémoires de l'Académie Royale de Belgique*, t. XLVI, fasc. 3, Bruxelles, 1950, p. 78.
 (30) J. Haesaert, op. cit., p. 77.; J. Haesaert, *La charte internationale des droits de l'homme et l'Organisation des Nations Unies*, *Académie Royale de Belgique*, *Bulletin de la Classe des Lettres et des Sciences Morales et Politiques*, 5e série, t. XXXIV, Bruxelles, 1948, p. 573.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 Maart 1951.

Voorzitter : M. Wouters.

Advocaat-Verslaggever : M. Bail.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Werkrechtersraad van hoger beroep. — Aanwezigheid van de voorzitter en ten minste twee raadsleden vereist.

Luidens artikel 122 der wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtersraden mag geen terechtzitting van een werkrechtersraad van hoger beroep gehouden worden, tenzij de voorzitter en ten minste twee raadsleden aanwezig zijn.

Daar uit de uitgifte van de bestreden beslissing blijkt, dat slechts de voorzitter en één raadslid op de betrokken terechtzitting aanwezig waren, moet die beslissing verbroken worden.

Baeyens P. t/ N.V. Torina.

Gelet op de bestreden beslissing, de 31 Januari 1949 gewezen door de werkrechtersraad van hoger beroep voor de provinciën Antwerpen en Limburg, kamer voor bedienden;

Over het middel: schending van de artikelen 117, 118 en 122 van de wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtersraden;

doordat de bestreden beslissing gewezen werd door de voorzitter en een rechter,

terwijl geen enkele beslissing van de werkrechtersraad van hoger beroep mag gewezen worden tenzij door drie leden, dit wil zeggen de voorzitter en twee rechters;

Overwegende dat luidens artikel 122 der wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtersraden geen terechtzitting van de werkrechtersraad van hoger beroep mag gehouden worden, tenzij de voorzitter en minstens twee werkrechters in beroep aanwezig zijn;

Overwegende dat uit de uitgifte van de bestreden beslissing blijkt dat de heren Rantz, voorzitter, en Carnes, rechter, gezeteld hebben;

waaruit volgt dat de bestreden beslissing de substantiële bepaling van voormeld artikel 122 heeft geschonden;

Om deze redenen :

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de werkrechtersraad van hoger beroep voor de provinciën Antwerpen en Limburg en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad van Beroep te Brussel, kamer voor bedienden.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 Februari 1951.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Devaluatie en onteigening. — Blijvende werking van de wet van 29 April 1935. — Waardewijziging van de frank bij de besluiten 5 en 6 van 1 Mei 1944. — Bij wettelijke wijziging van de muntwaarde tussen de datum van het vonnis, waarbij de onteigeningsformaliteiten vervuld werden verklaard en de datum van het vonnis, waarbij de vergoedingen worden vastgesteld, moet ter schatting van de verschuldigde vergoedingen met die wijziging rekening worden gehouden in de mate, waarin zij invloed heeft gehad op de werkelijke koopkracht van de frank t.a.v. onroerende goederen.

De wet van 29 April 1935 heeft een algemene strekking en een blijvende werking; zij geldt ook in verband met de na haar invoering intredende wettelijke wijzigingen van de muntwaarde. Artikel 1 van de wet is immers in algemene bewoordingen gesteld en van toepassing zo dikwijls er grond bestaat om bij het schatten van een vergoeding of een schadeloosstelling rekening te houden met de aan de goudpariteit van de frank toegebrachte wijzigingen.

Ingevolge het bij het wetsbesluit nr 5 van 1 Mei 1944 en bij het besluit der ministers nr 6 van dezelfde dag, betreffende de verkoop van goud en vreemde deviezen, ingevoerde stelsel wordt de waarde van de frank bepaald, niet meer door verwijzing naar een bepaald gewicht goud doch door verwijzing naar de buitenlandse met het goud verbonden munten.

Uit het aan het wetsbesluit van 1 Mei 1944 voorafgaande verslag aan de Raad van Ministers blijkt dat

het ging om een nieuwe waarde, verschillend van de bij K.B. van 31 Maart 1936 bepaalde.

In casu is er dus een wettelijke wijziging van de munteenheid geschied tussen 23 Juni 1942, datum van het vonnis, waarbij de onteigeningsformaliteiten vervuld werden verklaard, en 12 Juni 1946, datum van het vonnis, waarbij de aan de onteigende verschuldigde vergoedingen werden vastgesteld.

Het bestreden arrest heeft derhalve wettelijk kunnen beslissen, dat er ter schatting van de aan de onteigende toekomstige vergoedingen aanleiding bestond om met deze wijziging van de goudpariteit van de frank rekening te houden in de mate, waarin zij invloed heeft gehad op de werkelijke koopkracht van de frank ten aanzien van onroerende goederen.

De gemeente St Pieters-Jette t/ Cs. De Greve

Gelet op het bestreden arrest, gewezen de 10 Januari 1949 door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel: schending van artikel 1 van de wet van 29 April 1935 tot vaststelling van de gevolgen der wet van 30 Maart 1935 betreffende de schatting van vergoedingen of van schadeloosstellingen,

doordat het bestreden arrest ten onrechte heeft beslist dat de wet van 29 April 1935 een algemene srekking heeft en van toepassing is op de uitwerkingen van de nadien plaats vindende muntverhandelingen,

terwijl haar werking beperkt is tot de devaluatie van 30 Maart 1935 en tot de nog niet onherroepelijk be-rechte geschillen, waarin de gevolgen van de bij K.B. van 25 October 1926 bekrachtigde devaluatie nog in aanmerking konden worden genomen;

Overwegende dat de tekst van artikel 1 van de wet van 29 April 1935 in algemene termen is gesteld en van toepassing is telkenmale als er, om een vergoeding of een schadeloosstelling te schatten, grond bestaat om rekening te houden met de aan de goudpariteit van de frank toegebrachte wijzigingen;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 11 van de Grondwet, 1 van de wet van 29 April 1935 tot vaststelling van de gevolgen der wet van 30 Maart 1935, betreffende de schatting van vergoedingen of van schadeloosstellingen, 1, 2, 3, 5, 8 van het wetsbesluit n° 5 van 1 Mei 1944, van de artikelen 1 en 2 van het besluit n° 6 van de in raad vergaderde Ministers van dezelfde datum, van het enig artikel van de wet van 26 December 1945 tot goedkeuring van de ontwerpen van overeenkomsten, houdende oprichting van het Internationaal Muntfonds, en van de Internationale Bank voor Wederopbouw, van de artikelen 4, 7, 9, 11, 12, 20 en 22 van de wet van 17 April 1835, aangevuld en gewijzigd bij die van 27 Mei 1870 en van 9 September 1907 op de onteigening ten algemene nutte, van de artikelen 1, 2, 3, 5, 7 en 9 van de wetten van 1 Juli 1858 en 15 November 1867 betreffende de onteigening bij stroken,

doordat het bestreden arrest het principe heeft aangenomen van een aan de verweerders toe te kennen aanvullende vergoeding wegens de daling van de koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen sinds 23 Juni 1942, datum van het vonnis, bij hetwelk de wettelijke onteigeningsformaliteiten vervuld werden verklaard,

zulks terwijl zodanige vergoeding niet gerechtvaardigd is, aangezien geen wijziging van de goudpariteit van de frank zich sedert heeft voorgedaan, en inzonderheid aangezien noch het wetsbesluit n° 5 van 1 Mei 1944, noch het besluit n° 6 van de in raad ver-

gaderde Ministers van dezelfde datum ten gevolge had de goudpariteit van de frank te wijzigen, begrip hetwelk de vaststelling impliceert van een pariteit die verschilt van die, welke bij Koninklijk besluit van 31 Maart 1936 werd bepaald;

Overwegende dat het middel hierop gegrond is dat sinds 23 Juni 1942 geen enkele wetsbepaling de goudpariteit van de frank heeft gewijzigd;

Overwegende dat het wetsbesluit n° 5 van 1 Mei 1944, hetwelk de 5 September 1944 in werking is getreden, bij artikel 1 het Koninklijk besluit van 31 Maart 1936 tot vaststelling van het goudgewicht van de frank (belga) heeft ingetrokken; dat het bij artikel 2 aan de Koning de macht verleent om, totdat het nieuwe goudgehalte van de frank zal bepaald zijn, bij in de raad der Ministers overwogen besluit de voorwaarden vast te stellen, onder welke de Nationale Bank goud en buitenlandse munt kan kopen en verkopen, van welke macht gebruik is gemaakt geweest, onder meer, bij besluit n° 6 van 1 Mei 1944;

Overwegende dat uit kracht van het alzo ingevoerde voorlopige stelsel de waarde van de frank niet meer wordt bepaald door rechtstreekse verwijzing naar een goudgewicht, doch door verwijzing naar de buitenlandse met het goud verbonden munten;

Overwegende dat, zoals in het verslag aan de raad der Ministers, hetwelk het wetsbesluit van 1 Mei 1944 voorafgaat, wordt verklaard, het een nieuwe waarde geldt en bijgevolg een waarde, die verschilt van die, welke bij het Koninklijk besluit van 31 Maart 1936 werd vastgesteld;

Overwegende dat een wettelijke wijziging van de munteenheid zich alzo heeft voorgedaan tussen 23 Juni 1942, datum van het vonnis, bij hetwelk de onteigeningsformaliteiten vervuld werden verklaard, en 12 Juni 1946, datum van het vonnis, bij hetwelk de aan de onteigende verschuldigde vergoedingen werden vastgesteld; dat het bestreden arrest derhalve wettelijk heeft kunnen beslissen dat er, om de aan verweerders toe-komende onteigeningsvergoedingen te schatten, aan-leiding was om met deze wijziging van de goudpariteit van de frank rekening te houden in de mate, waarin zij invloed had op de werkelijke koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het derde middel: schending van artikel 97 van de Grondwet, tegenstrijdigheid tussen de motieven en het dispositief, welke met het ontbreken van motieven gelijk staat;

doordat het bestreden arrest, na te hebben beslist dat er gebeurlijk grond was om aan verweerders een aanvullende vergoeding toe te kennen naar evenredigheid van de wijziging van de koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen ten gevolge van het wetsbesluit van 1 Mei 1944, het dispositief van het vonnis van 12 Juni 1946 bevestigt,

zulks terwijl hetzelfde aan de aangestelde deskundige de opdracht heeft verleend een gemotiveerd advies te geven over de koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen op 12 Juni 1946 in vergelijking met dezelfde koopkracht in Juni 1942 en het percentage te bepalen, dat de gebeurlijk vastgestelde wijzigingen voorstelt, zonder te preciseren dat deze wijzigingen het gevolg moeten zijn van het wetsbesluit van 1 Mei 1944,

en terwijl de wijzigingen van de koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen tussen Juni 1942 en 1 Mei 1944 het gevolg kunnen zijn van andere factoren dan die, welke uit laatstgenoemde wet voortvloeien;

Overwegende ongetwijfeld dat, daar aanlegger be-

twistte dat de waarde der onroerende goederen sinds het wetsbesluit van 1 Mei 1944 zou gestegen zijn, de rechter over de grond een deskundige gelast heeft een gemotiveerd advies uit te brengen over de werkelijke koopkracht van de frank op het gebied der onroerende goederen op de datum van het vonnis, waarbij de aan de onteigenden verschuldigde vergoedingen werden vastgesteld in vergelijking met dezelfde koopkracht in Juni 1942;

Maar overwegende dat het arrest geenszins beslist dat, in de onderstelling dat de werkelijke koopkracht van de frank op elk dezer data verschillend zou zijn, dit verschil, in zijn geheel en zonder onderscheid onder de oorzaken, welke het hebben voortgebracht, in aanmerking behoort te worden genomen bij de vaststelling van de aan verweerders verschuldigde vergoedingen;

Dat de rechter over de grond integendeel preciseert dat er grond bestaat om onderscheid te maken tussen de voor het geding onverschillige economische oorzaken en de wijziging van de goudpariteit van de frank;

Waaruit volgt dat het arrest noch tegenstrijdigheid, noch dubbelzinningheid inhoudt en dat het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr, jegens verweerders.

NOOT: Bovenstaand cassatie-arrest bevestigt dat van 24 November 1949, R.W. 1949/50, 973 met noot.

Men zie ook Hof van Beroep te Brussel, 20 Maart 1950, R.W. 1949/6950, 1454, en 28 December 1949, Revue critique de la jurisprudence belge, 1951, pp. 9 met de zeer lezenswaardige noot van Pierre de Harven (pp. 12-20).

Wat betreft de waardewijziging van de frank heeft het Hof van Verbreking nog in dezelfde zin als bovenstaand arrest beslist bij zijn arrest van dezelfde datum in zake Berger Pierre tegen de stad Luik, waarbij een arrest van het Hof te Luik dd. 24 Maart 1949 is verboden.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 5 December 1950.

Voorzitter: M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren: MM. Mast en Buch.

Advocaat: Mr Six.

1. Nietigverklaring. — Administratieve beslissing in betwiste zaken. — Middelen. — Schending der wet. — Taalgebruik in bestuurszaken. — Andere middelen niet verder onderzocht wanneer een middel gegrond wordt bevonden.
2. Taalgebruik in bestuurszaken. — Administratieve beslissing in betwiste zaken. — Verzoeker die Frans-talige gemeente bewoont. — Franse taal verplichtend.

De aanvraag van een verzoeker, die een gemeente bewoont waar de Franse taal de voertaal is, om het voordeel te bekomen der wet van 26.2.1947 (Statuut der politieke gevangenen), dient in de Franse taal behandeld te worden (artikel 13, B.R. 27.3.1948 en artikelen 3 en 4 § 2 der wet van 28.6.1932.)

De in het Nederlands gestelde beslissing wordt nietig verklaard.

Wanneer een eerste middel tot nietigverklaring

gegrond wordt bevonden is het niet ter zake dienend de andere door verzoeker ingeroepen middelen na te gaan.

Robaeyts t/ Belgische Staat (Minister van Verkeers-
wezen).

Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift d.d. 11 April 1950;

.....

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van de beslissing d.d. 6 Februari 1950 van de Commissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden, waarbij aan verzoeker het recht op de titel van politieke gevangene en dit op de hoedanigheid van begunstigde van het statuut ontzegd worden; dat deze beslissing aan verzoeker werd betekend op 22 Februari 1950;

Overwegende dat verzoeker als eerste middel inroept dat de bestreden beslissing de bepalingen heeft geschonden van de wet van 28 Juni 1942 betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken;

Overwegende dat de aanvraag van verzoeker om de voordelen te genieten van de wet van 26 Februari 1947, was opgesteld in de Franse taal; dat de tussengekomen beslissing d.d. 21 April 1949 in de Nederlandse taal gesteld is; dat, bij brief van 26 Januari 1950 gericht aan de voorzitter van de Commissie van beroep, de raadsman van verzoeker liet weten dat hij zich verwonderde over het feit dat de Nederlandse taal als taal der rechtspleging werd gebruikt; dat de bestreden beslissing van de Commissie van beroep eveneens in de Nederlandse taal is gesteld;

Overwegende dat verzoeker een gemeente bewoont waar de Franse taal de voertaal is; dat, bij toepassing van art. 13 van het besluit van de Regent van 27 Maart 1948 tot inrichting en tot vaststelling van de bevoegdheid en de procedure voor de toepassing der wet van 26 Februari 1947 regelende het statuut van de politieke gevangenen en van dezer rechtverkrijgenden, en bij toepassing van de artikelen 3 en 4, § 2, van de wet van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken, de aanvraag van verzoeker in de Franse taal diende behandeld te worden; dat derhalve de bestreden beslissing in strijd is met bovenvermelde bepalingen;

Overwegende dat het ter zake niet dienend is de andere middelen ingeroepen door de verzoeker na te gaan,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 6 Februari 1950 van de Commissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden is vernietigd.

Artikel 2. — De zaak wordt verzonden naar de Commissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden.

Artikel 3. — Dit arrest zal worden overgeschreven op de registers van de Commissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden en melding ervan zal worden gemaakt op de rand van de vernietigde beslissing.

Artikel 4. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

.....

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 29 Januari 1951.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).
Raadsheren : MM. Declaire en Mast.
Advocaat : Mr Basyn.

Raad van State. — Bevoegdheid. — Gelijklopend beroep voor de gewone rechtbanken. — Betwistingen tussen R.M.Z. en werkgevers.

De betwistingen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de aan de B.W. van 28 December 1944 onderworpen werkgevers vallen binnen de bevoegdheid der burgerlijke rechtbanken en de vrederechter doet daarover uitspraak in eerste aanleg, welke ook de waarde zij van het geding (artikel 12, B.W. 28.12.1944, gewijzigd door artikel 2, B.W. 6.9.1946).

Derhalve is de Raad van State niet bevoegd om kennis te nemen van een verzoek dat strekt tot het horen beslissen over de betwisting ontstaan door een beslissing van de directeur van de R.M.Z., waarbij hij vaststelt dat de B.W. inzake de maatschappelijke zekerheid toepasselijk is op de broeder van verzoeker die bij deze laatste in dienst is.

D'Hondt t/ R.M.Z.

Gezien het verzoekschrift d.d. 29 April 1950;

Overwegende dat het verzoek, zoals het toegelicht wordt door de daarbij overgelegde bescheiden, strekt tot het horen beslissen over de betwisting, ontstaan door de beslissing d.d. 29 April 1949 van de directeur van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, waarbij hij vaststelt dat de besluitwet inzake de maatschappelijke zekerheid toepasselijk is op D'Hondt Eugene, broeder van verzoeker, die bij deze laatste in dienst is;

Overwegende dat de tegenpartij terecht laat gelden dat, luidens art. 12 van de besluitwet van 28 December 1944 inzake de maatschappelijke zekerheid, gewijzigd bij art. 2 van de besluitwet van 6 September 1946, de betwistingen tussen de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid en de aan deze besluitwet onderworpen werkgevers vallen binnen de bevoegdheid der burgerlijke rechtbanken en de vrederechter uitspraak doet in eerste aanleg, welke ook de waarde zij van het geding; dat derhalve het verzoek tot het horen beslissen over bovenvermelde betwisting niet ressorteert onder de bevoegdheid van de Raad van State, zoals deze bij de wet van 23 December 1946 werd geregeld,

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoeker.

.....

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 3 Maart 1951.

Voorzitter : M. Ooms.
Raadsheren : MM. Malgaud en Michielsens.
Advocaat-Generaal : M. Vander Perren.

Echtscheiding. — Bij verstek gewezen vonnis van echtscheiding. — Aanvang van de termijn van hoger beroep. — Vereist is betekening aan partij; niet voldoende is betekening aan pleitbezorger.

De termijn van hoger beroep van een bij verstek wegens nalatigheid om te concluderen gewezen vonnis tot echtscheiding gaat in tegelijkertijd als de termijn van verzet.

Bij ontstentenis van een betekening aan de partij « sprekende met haar in persoon » en ook van publicaties, begint de termijn van hoger beroep volgens art. 248 B.W. eerst te lopen met de betekening; hiermede is uiteraard bedoeld de betekening aan partij, maar niet « sprekende met haar in persoon ».

Een betekening aan de pleitbezorger van de verstekdoende partij doet dus de termijn van hoger beroep niet lopen.

D. K... t/ B...

Gezien in behoorlijke vorm aan het Hof voorgelegd :

1. de expeditie van het vonnis op 30 Juni 1949 door de Rechtbank van 1ste aanleg te Brussel bij verstek gewezen tegen oorspronkelijke verweerster D.K. bij nalatigheid om te concluderen;

2. de akte dd. 20 Juli 1949, luidens dewelke dit vonnis betekend werd aan de pleitbezorger van verweerster;

3. het verzoekschrift tot verzet dd. 30 Juli 1949 tegen bedoeld vonnis van 30 Juni 1949;

4. de expeditie van het vonnis op 9 Maart 1950 door dezelfde Rechtbank op tegenspraak gewezen, vonnis dat de eiseres in verzet vervallen verklaart van haar verzet bij gebrek aan de door artikel 248 van het Burgerlijk Wetboek geëiste aanzegging;

5. het exploit dd. 17 April 1950, luidens hetwelk D.H. thans appellante, hoger beroep tegen het verstekvonnis van 30 Juni 1949 aantekent;

Wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft :

Overwegende dat het verstek-vonniss, waartegen beroep, niet aan de persoon maar aan de pleitbezorger van appellante D.H. betekend werd; dat volgens artikel 262 van het Burgerlijk Wetboek, de termijn van beroep aanvang zal nemen terzelfdertijd als de termijn van verzet;

Overwegende dat, bij ontstentenis van een betekening aan de partij sprekende met haar zelf en ook van publicaties, de termijn van beroep volgens artikel 248 van het Burgerlijk Wetboek slechts begint met de betekening, hiermede uiteraard bedoeld zijnde de betekening aan partij, maar niet sprekende met haar-zelf;

Overwegende dienvolgens dat de termijn van beroep en het huidig geval geen aanvang genomen had, en dat het beroep tijdig bij akte van 17 April 1950 ingesteld werd;

Ten gronde : (zonder belang).

NOOT : Het vonnis waartegen beroep, werd bij verstek gewezen tegen verweerster en haar pleitbezorger, bij nalatigheid om te concluderen,

Artikel 262 B.W. (wet van 14 December 1935, artikel 4) regelt de procedure van het hoger beroep in zake echtscheiding. Het bepaalt nl.: « Het beroep is » slechts ontvankelijk in zoverre het ingediend werd » binnen de bij de artikelen 443 en volgende van het » Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gestelde » termijn.

» Voor de vonnissen bij verstek gaat de termijn van » hoger beroep in tegelijkertijd als de termijn van » verzet. »

Artikel 443 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (K.B. n° 300 van 30 Maart 1936, artikel 22) bepaalt :

« De termijn om in hoger beroep te komen bedraagt » twee maanden. Voor de vonnissen op tegenspraak » loopt hij te rekenen van de dag der betekening aan » partij, voor de verstekvonnissen te rekenen van de dag waarop het verzet niet meer ontvankelijk is. »

Luidens artikel 248 B.W. (K.B. n° 239 van 7 Februari 1936, art. 4) heeft de termijn om in verzet te komen tegen het bij verstek gewezen vonnis een duur van één maand met ingang van de betekening aan de persoon gedaan; indien de betekening niet aan de persoon werd gedaan, zal de termijn van verzet een duur hebben van twee maanden te rekenen van de betekening of, zo een bekendmaking gelast is geworden, te rekenen van de laatste akte tot bekendmaking.

Het wettelijke stelsel van de termijnen van beroep in zake echtscheiding is dus het volgende :

A. Vonnissen op tegenspraak. — Twee maanden vanaf de betekening aan partij.

B. Verstekvonnissen. — Twee maanden, aanvang nemende terzelfdertijd als de termijn van verzet.

Welnu het vertrekpunt van de termijn van verzet is de datum der betekening, wanneer zij gedaan werd sprekende tot de partij zelve; indien zij niet gedaan werd sprekende tot de partij, neemt de termijn van verzet aanvang vanaf de betekening of, indien een publicatie bevolen werd, vanaf de laatste akte van publicatie.

Ter zake werd bij het verstekvonnis geen publicatie bevolen.

De termijn van beroep zou aldus aanvang nemen vanaf de betekening, indien er werkelijk een betekening had plaats gehad in de zin van de artikelen 247 en 248 van het Burgerlijk Wetboek.

Klaarblijkelijk wordt hier echter bedoeld de betekening gedaan aan de persoon of althans aan de woonplaats van de betekende partij (artikelen 443 en 68 W.v.B.R., 262 B.W.), met uitsluiting van de betekening gedaan aan een pleitbezorger.

Het besproken arrest huldigt dit principe, zonder het echter nader te motiveren.

Deze motivering vinden wij in een arrest, door het Hof van Beroep te Brussel dd. 15 Maart 1944, 2de kamer, gewezen in zake Marynen t/ Courtens, arrest dat, in zoverre ons bekend, niet gepubliceerd werd.

De bewijsvoering komt hierop neer :

De wet beschouwt als onvoldoende een betekening aan pleitbezorger om de termijn van beroep te doen lopen ten opzichte van een beslissing op tegenspraak. Zij eist een betekening aan partij. (Artikel 443 Weth. v. Burgerl. Rechtsv.) Zij spreekt zich echter niet duidelijk uit nopens de noodzakelijkheid ener gelijkaardige betekening, wat de verstekvonnissen betreft.

Ten opzichte van dergelijke vonnissen blijken de redenen om een betekening aan partij te eisen meer gebiedend dan tegenover vonnissen op tegenspraak.

Indien het inderdaad slechts door een betekening aan partij is, dat de pleiter die verschenen is en zich in het geding verdedigd heeft, in de ogen van de wetgever een voldoende kennis verkrijgt van de besliss-

sing om hem toe te laten de opportuniteit van de aanwending van een rechtsmiddel te beoordelen, dan is dergelijke betekening a fortiori geboden om het recht van verdediging te vrijwaren van de partij, die, wijl zij niet verscheen of zich niet verdedigd heeft, de inhoud niet kent van de beslissing, die tegen haar gewezen werd.

De regel, uitdrukkelijk geformuleerd in par. 1 van artikel 443 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten opzichte van de vonnissen op tegenspraak is slechts de toepassing van een essentieel en algemeen beginsel tot regeling van het recht van verdediging, toepasselijk op alle beslissingen, zo bij verstek als op tegenspraak gewezen.

Ten einde het recht van verdediging te vrijwaren, bepaalt artikel 68 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in algemene bewoordingen dat « alle exploten zullen gedaan worden aan de persoon of ter woonplaats ».

Deze rechtspraak werd reeds gehuldigd door een arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 5 Februari 1862, Pas. 1863, II, 205, hetwelk overweegt : « que si pour relever appel, la loi ne s'en rapporte pas, » en fait de jugements contradictoires, à la seule vigi- » lance de l'avoué et exige une mise en demeure direc- » tement faite à la personne, elle doit, à plus forte » raison, exiger cette formalité lorsque la partie con- » damnée n'est pas représentée; qu'il serait, en effet, » contradictoire de ne point se fier pour les soins de » l'appel à interjeter à la prudence d'un avoué qui a » comparu et défendu et de s'en rapporter pour les » mêmes devoirs à un avoué qui a déserté la cause ».

Zie in dezelfde zin : Garsonnet et Cézard Bru, Traité de procédure civile, T. VI, n° 37; Répert. prat. dr. belge v° Appel en matière civile, n° 268 en de aangehaalde referenties.

Contra : Luik, 11 Januari 1913, Jur. Liège, 1913, 82; Glasson et Colmet Daage, T. II, blz. 62.

V.d.P.

Verg. ook het in dit nummer opgenomen arrest van het Hof te Gent dd. 7 December 1950. (Red.)

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 7 December 1950.

Eerste Voorzitter : M. De Clercq.

Raadsheren : MM. de Bersaques en Axters.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs W. Van Hille en Van de Castelee.

Scheiding van tafel en bed. — Verstekvonnis wegens nalatigheid om te concluderen. — Verzettermijn bepaald bij art. 157 Rv., niet bij art. 248 B.W.

De verzettermijn tegen een wegens nalatigheid om te concluderen bij verstek gewezen vonnis is bepaald bij art. 157 Rv., niet bij art. 248 B.W.

Uit de geschiedenis van de wetwijziging van art. 248 B.W. bij het K.B. 239 van 7 Februari 1936, inzonderheid uit het daaraan voorafgaande verslag, alsmede uit het verband met art. 247 B.W. blijkt, dat de bepaling alleen slaat op het verstek wegens niet-verschijning, niet op het verstek wegens nalatigheid om te besluiten.

Vandermersch t/ De Graeve.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen

op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, eerste burgerlijke Kamer, op 17 December 1949;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat een vonnis, gewezen bij verstek wegens niet besluiten de 8 Januari 1949 door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, de scheiding van tafel en bed tussen partijen ten nadele van appellant heeft uitgesproken;

dat gezegd vonnis op 28 en 25 Februari 1949 aan appellant en aan zijn pleitbezorger werd betekend;

dat appellant op 18 Maart 1949 tegen dit vonnis in verzet is gekomen;

dat het beroepen vonnis het verzet niet ontvankelijk heeft verklaard, daar het na de termijn van 15 dagen, voorzien bij artikel 157 W.B.R., werd ingesteld;

Overwegende dat appellant beweert dat niet artikel 157 W.B.R., doch wel art. 248 B.W., dat een termijn van twee maanden toestaat om in verzet te komen, dient te worden toegepast;

Overwegende dat de vroegere tekst van dit artikel 248 B.W., zoals het gewijzigd was door artikel 1 van de wet van 14 December 1935, bepaalde dat «de termijn om in verzet te komen tegen, wegens niet verschijnen, bij verstek gewezen vonnissen en arresten heeft een duur van twee maand met ingang van de laatste akte tot bekendmaking; hij zal één maand bedragen te rekenen van de betekening indien deze aan persoon gedaan is;

dat de nieuwe redactie van deze wetsbepaling, spruitende uit art. 4 van het K.B. van 7 Februari 1936, nog enkel spreekt van «het bij verstek gewezen vonnis», zonder nauwkeuriger te bepalen dat dit artikel enkel de vonnissen beoogt, gewezen bij verstek wegens niet verschijning met uitsluiting van die, gewezen bij verstek wegens niet-besluiten;

Overwegende nochtans dat in het verslag, dat het K.B. van 7 Februari 1936 voorafgaat, te lezen staat : «Door het feit dat de bij art. 247 voorziene bekendmaking niet verplichtend is, was een wijziging van art. 248 nodig. Daarvoor zorgt art. 4 van het ontwerp». (Verzameling der Wetten en Koninklijke besluiten, 1936, blz. 481);

dat uit deze bewoordingen blijkt dat art. 248 B.W. enkel en alleen gewijzigd werd om de tekst ervan in overeenstemming te brengen met de nieuwe redactie van art. 247 B.W., die de vroeger verplichte bekendmaking van het verstek-vonnissen wegens niet verschijnen, facultatief had gemaakt;

dat, moest de wetgever de uitzonderlijke bepaling betreffende het verzet tegen de verstek-vonnissen bij niet verschijning tot die wegens niet besluiten hebben willen uitbreiden, hij voorzeker in voormeld verslag gewag zou hebben gemaakt van dit inzicht;

Overwegende dat artikel 248 B.W. klaarblijkelijk in nauw verband staat met artikel 247 B.W., vermits het de wijze regelt, waarop het rechtsmiddel tegen het verstek-vonnissen, voorzien bij voormeld artikel 247, dient te worden uitgeoefend, en deze laatste wetsbepaling enkel en alleen spreekt van «vonnis of arrest wegens niet verschijning bij verstek gewezen»;

dat, moest artikel 248 B.W. het verzet voorzien hebben zowel tegen de vonnissen, gewezen bij verstek wegens niet besluiten als tegen die, gewezen bij verstek wegens niet verschijning, het niet te verklaren is, dat het de termijn van verzet niet vastgesteld heeft voor het geval het vonnis aan de pleitbezorger wordt betekend;

Overwegende dat het beroepen vonnis dus terecht heeft beslist dat de termijn van verzet bij artikel 157

W.B.R., en niet bij art. 248 B.W., bepaald was; (Piérard : Précis du divorce, n° 163; Ber. Brussel, 2 April 1938, J.T. 1938, 286);

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935,

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal,

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpende, Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, maar niet gegrond;

Bevestigt derhalve het bestreden vonnis;

Veroordeelt appellant tot de kosten van het hoger beroep;

NOOT : Verg. het in dit nummer opgenomen arrest van het Hof te Brussel dd. 3 Maart 1951, met noot van V.d.P.

Het Brusselse arrest gaat blijkbaar uit van de mening, dat artikel 248 B.W. zowel slaat op het verstek wegens nalatigheid om te besluiten als op het verstek wegens niet-verschijning.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 30 April 1951.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : MM. Vanden Abeele en Jacquart.

Advocaat-Generaal : M. Bohijn.

Advocaat : Mr Watté (Brussel).

Collecten. — Het K.B. van 22 September 1823, houdende bepalingen omtrent collecten in kerken en aan de woonhuizen, is niet toepasselijk op een collecte ten behoeve van werkstakers.

Het K.B. van 22 September 1823 heeft enkel en alleen ten doel misbruiken tegen te gaan van personen, die onder het voorwendsel de gevolgen van rampen en fictieve ongelukken te lenigen, beroep doen op de liefdadigheid der inwoners om aalmoezen te krijgen waarop zij geen enkel recht hebben.

De bewoordingen van voornoemd K.B. zijn beperkend, zodat dit K.B. geen algemeen reglement is, dat ook toepasselijk zijn zou op andere geldinzamelingen dan de door het K.B. beoogde.

Geen toelating is derhalve vereist voor geldinzamelingen met een ander doel, zoals ten bate van wetenschappelijke, politieke, filosofische of godsdienstige belangen.

In onderhavig geval gaat het om een geldinzameling ten behoeve van een economisch en sociaal belang (betere arbeidsvoorwaarden en loonsverhoging) door het steunen van werkstakers en geenszins om een aalmoes te geven met de bedoeling rampen en ongelukken te lenigen.

O. M. t/ M., K. en V. d. S.

.....

Overwegende dat tweede en derde verdachten, hoewel behoorlijk gedagvaard, verstek laten gaan;

Overwegende dat het openbaar ministerie tegen de drie verdachten alsmede verdachte M., tijdig en op gelijke wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat de verdachten gecollecteerd hebben ten einde steun te bekomen voor de stakers in het vellen- en haarsnijdersbedrijf te Lokeren;

Overwegende dat de werkstaking te Lokeren algemeen bekend was en dat de termen van het uitgedeelde rondschrijven, uitgaande van de vereniging « Onze Solidariteit », klaar en duidelijk op het economische en sociale karakter wijzen van het conflict, dat de stakers tegenover de werkgevers stelde, zodat de personen, die besloten een gift te doen voor de noodlijdende stakers en hun gezin gans op de hoogte waren van het doel der omhaling: de moeilijke werk- en loonvoorwaarden der arbeiders te zien verdwijnen ten gevolge van het verder doordrijven der staking dank zij de aan de gezinnen der stakers verleende steun (zie stuk 2);

Overwegende dat de vooraangaande toelating van het gemeentebestuur, bij het K.B. van 22 September 1823 voorzien, ter zake van geen toepassing is, daar voornoemd besluit enkel en alleen ten doel heeft misbruiken te beteugelen vanwege personen, die door de bewering van rampen en fictieve ongelukken de liefdadigheid van de inwoners uitlokken om van hen *aalmoezen* te bekomen op dewelke zij geen enkel recht hebben;

Overwegende dat de termen van het K.B. van 22 September 1823 beperkend zijn en geen algemeen reglement uitmaken, toepasselijk op andere geldinzamelingen dan de door dit K.B. beoogde;

Overwegende derhalve dat geen toelating wordt vereist voor geldinzamelingen met andere doeleinden ondernomen, zoals die ten bate van een wetenschappelijk, letterkundig, politiek, filosofisch of godsdienstig belang (Verbreking, 1 Juli 1861, Pas. bld. 293);

Overwegende dat het ter zake wel degelijk gaat om een geldinzameling tot *steun* van een economisch en sociaal belang: betere werkvoorwaarden en loonsverhoging, met andere woorden, om een gewilde stakersbeweging te steunen en geenszins om een aalmoes te geven met de bedoeling rampen en ongelukken te lenigen;

Overwegend dat in geval van omhalingen met politieke, godsdienstige, sociale of andere doeleinden het onbegrijpelijk zou zijn, deze te onderwerpen aan de vooraangaande toelating van een gemeentebestuur, dat eventueel tegenovergestelde politieke, godsdienstige of economische strekkingen zou wensen te verdedigen en dat, in deze veronderstelling ongetwijfeld een afwijzende houding zou aannemen;

Overwegend derhalve, dat het Hof de mening is toegedaan dat de eerste rechter ten onrechte heeft beslist dat de verdachten zich hebben schuldig gemaakt aan het hen telastgelegde;

Om deze redenen:

Gelet op de artikelen 186 en 211 Wetboek van Strafvordering, art. 191 van hetzelfde Wetboek, en artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, door de heer voorzitter op deze terechtzitting aangeduid,

Het Hof, rechtdoende bij verstek tegen 2e en 3e beklaagden en op tegenspraak tegen 1e, en verwerpend als ondergrond alle verdere of tegenstrijdige besluiten;

Ontvangt het beroep van het openbaar ministerie tegen de drie verdachten en van verdachte M. en er over beslissend:

Doet het beroepen vonnis te niet en, opnieuw wijzende,

Ontslaat de verdachten van de strafvervolging en laat de kosten van beide instantiën ten laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 21 Mei 1951.

Voorzitter: M. J. de Bie.

Rechters: MM. de Chaffoy en Sury

Pleiters: Mrs van Baarle en de Graef

Echtscheiding. — Vonnis bij verstek bij nalatigheid om te besluiten. — Verzetstermijn. — Artikel 248 B.W. — Artikel 157 W.B.Rpl.

Zo een vonnis de echtscheiding bij verstek, bij nalatigheid om te besluiten, heeft toegestaan, wordt de verzetstermijn bepaald door art. 157 W.B.Rpl. Art. 248 B.W. geldt also alleen voor de vonnissen, die de echtscheiding bij verstek toestaan hoofdens nalatigheid om te verschijnen.

S./v.B.

Gezien de stukken des gedings en o.m. het verzoekschrift van verzet d.d. 17 November 1950 en aan partij betekend door het ambt van deurwaarder Duwaerts te Antwerpen op 18 November 1950, exploit geboekt en hieraangehecht;

Gezien het vonnis waartegen verzet bij verstek tussen partijen uitgesproken op 4 October 1950, de echtscheiding tussen partijen toestaande ten voordele van oorspronkelijke aanlegster en ten nadele van oorspronkelijke verweerder;

Gehoord partijen...

Gelet op de wet...

Overwegende dat de tweede kamer van deze rechtbank bij verstekvonnis d.d. 4 October 1950 de echtscheiding tussen partijen toestond ten voordele van verweerster op verzet en ten laste van aanlegger op verzet;

Overwegende dat dit vonnis betekend werd zowel aan de pleitbezorger van aanlegger op verzet als aan betrokkene zelf (sprekende met zijn moeder) op 25 October 1950;

Overwegende dat verzet tegen dit vonnis werd aangekend door aanlegger op verzet bij akte van 17 November 1950 en op 18 November 1950 betekend en dat aanzegging van dit verzet door deurwaarders-exploot aan de Hoofdgriffier dezer Rechtbank werd gedaan op 23 November 1950, d.i. binnen de door artikel 248, al. 2 B.W. opgelegde termijnen;

Overwegende dat verweerder op verzet de niet-ontvankelijkheid van het verzet inroep en dat hij nl. opwerpt, dat het verzet niet binnen de termijn van vijftien dagen na de betekening van het vonnis werd betekend, wanneer artikel 157 W.B. Rpl. hogervermelde termijn voorziet als het gaat over vonnissen bij verstek gevelde tegen een partij, die een avoué heeft aangesteld;

Overwegende dat daarentegen aanlegger op verzet vooropstelt, dat ter zake artikel 248, al. 1 B.W. van toepassing zou zijn en dat dienvolgens de termijn van een maand zou gelden om verzet aan te tekenen na de betekening aan persoon en dat hij ook beweert, dat de betekeningen aan partij dienen te geschieden en niet aan avoué;

Overwegende dat weliswaar in zake echtscheiding het ambt van avoué niet verplichtend is en dat iedere partij derhalve te allen tijde het mandaat van zijn pleitbezorger kan intrekken zonder een ander avoué aan te stellen, doch dat de partij, die aan het ambt van een avoué verzaakt, dit aan de tegenpartij dient te betekenen en dat dit ter zake niet is geschied en

dat, bovendien alle betekeningen zowel aan partij als aan pleitbezorger zijn geschied;

Overwegende dat het verstekvonnis van 4 October 1950, waartegen verzet, verleend werd bij nalatigheid om te besluiten en niet bij nalatigheid om te verschijnen;

Overwegende dat de wetgever een onderscheid heeft willen maken tussen de verstekken bij nalatigheid om te besluiten en de verstekken bij nalatigheid om te verschijnen;

Dat de rechtzoekenden in het eerste geval kennis van de rechtspleging moesten hebben wanneer de andere ervan onwetend konden zijn;

Dat de eerste klaarblijkelijk weigerden uitleg te geven betreffende hun geval; dat daarentegen de andere niet in mora werden gesteld het te doen (Hof van Beroep Brussel, 2 April 1938, *Journal des Tribunaux*, 1 Mei 1938; Piérard, *Précis du Divorce*, blz. 126 v.v.);

Overwegende dat ter zake artikel 157 W.B. Rpl. van toepassing is; dat de termijn van verzet reeds op 8 November 1950 verstreken was en dat dienvolgens het verzet van 17 November 1950 laattijdig is;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Gehoord in openbare zitting het eensluidend advies van de heer M. De Smedt, Substituut-Procureur des Konings;

Rechtdoende op tegenspraak en alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart het verzet niet-ontvankelijk en wijst opposant af met veroordeling tot de kosten en zegt voor recht, dat het vonnis waartegen verzet zijn volle uitwerking zal behouden.

NOOT. — *Verzetstermijnen tegen echtscheidingsvonnissen bij verstek.*

De 2e kamer der Burgerlijke Rechtbank te Antwerpen heeft op 21 Mei 1951 een vonnis uitgesproken in verband met de verzetstermijn ten aanzien van vonnissen, die bij verstek de echtscheiding hebben toegestaan. Het vonnis acht de door artikel 157 W.B. Rpl. voorziene termijn van verzet toepasselijk op vonnissen, die bij verstek de echtscheiding toestaan, omdat de verweerder in gebreke is gebleven te besluiten. Alzo wordt het toepassingsgebied der door artikel 248, al. 1 B.W. bepaalde verzetstermijnen op belangrijke wijze ingedijkt, vermits ze nog maar alleen toepassing zullen kunnen erlangen, zo het gaat over verstek-vonnissen, die de echtscheiding hebben toegestaan bij nalatigheid om te verschijnen.

Het bedoelde vonnis heropent een twistvraag, waartoe de rechtsbeoefenaars de indruk hadden, dat ze tot het verleden was gaan behoren. Verder mag het spijtig genoemd worden, dat het vraagstuk der verzetstermijnen op het gebied der echtscheidingsvonnissen opnieuw gesteld wordt op een manier, die gelijk op een uitspraak ex cathedra en zonder dat alle tegenover elkander staande argumenten door het vonnis aangeroerd of zelfs vermeld worden. Ten slotte valt het op de stelligste wijze te betwijfelen of het vonnis wel beantwoordt aan de beginselen, die de wetsinterpretatie in het algemeen beheersen en aan de regelen, die in de toepasselijke wetsbeschikkingen opgesloten liggen.

Behalve in beroep, kende de *Code Napoléon* de mogelijkheid van verzet niet in echtscheidingsaangelegenheden. Die reglementering leunde aan bij een eeuwenoude traditie (R.P.D.B., s.v. *Séparation de corps* et

divorce, nr 72) en was gesteund op moeilijk te doorgronden overwegingen. De wetgever van 1935 en 1936 is bezielde geweest met de bedoeling de mogelijkheid tot verzet op de breedste manier te openen op het gebied der echtscheidingen en zulks omdat: « *La matière est... de celles où il importe le plus de veiller à ce que le défendeur puisse être averti de la procédure, car les soufflements d'exploits y sont particulièrement à craindre* » (A. Pasquier, *Aperçu de la procédure en divorce*, Brussel, 1936, p. 102).

Artikel 248, al. 1 B.W., gewijzigd door het k.b. n° 239 van 7 Februari 1936, beschikt in het licht der voornoemde *ratio legis* als volgt: « De termijn om in verzet te komen tegen het bij verstek gewezen vonnis heeft een duur van één maand met ingang van de betekening aan de persoon gedaan; indien de betekening niet aan de persoon werd gedaan, zal de termijn van verzet een duur hebben van twee maanden te rekenen van de betekening af, zo een bekendmaking gelast is geworden, te rekenen van de laatste akte tot bekendmaking ». Deze reglementering wijkt op fundamentele manier af van het systeem, dat op het gebied van het verzet in burgerlijke zaken uitgebouwd is door artikel 157 W.B.Rpl.

Op het eerste zicht is men natuurlijk onmiddellijk geneigd om te aanvaarden, dat de verzetsregeling op het gebied der echtscheidingen geregeld is door het nieuwe artikel 248, al. 1 B.W. en dat artikel 157 W.B.Rpl. vreemd is aan de rechtspleging in echtscheidingszaken en zulks vooral, omdat het ook vóór 1936 op het domein der echtscheidingen geen toepassing kon erlangen, zoals hoger betoogd werd. Het besproken vonnis heeft deze voor de hand liggende zienswijze verworpen en het past artikel 248, al. 1 B.W. alleen toe ten opzichte van verstek-vonnissen bij nalatigheid om te verschijnen en verklaart, dat artikel 157 W.B.Rpl. geldt, zo het gaat over verstek-vonnissen bij nalatigheid om te besluiten.

Het hierbij bedoelde onderscheid werd tevoren reeds aanvaard door een vonnis, dat de Burgerlijke Rechtbank te Brussel uitsprak op 10 November 1937 (*J.d.T.*, 1937, 724 en *P.P.*, 1939, 48) en dat in beroep bevestigd werd (Brussel, 2 April 1938, *J.d.T.*, 1938, 286). Dezelfde stelling vinden we terug in een vonnis van de Burgerlijke Rechtbank te Tongeren (14 December 1939, *R.W.*, 1939-1940, 1104), dat de mening is toegedaan, dat de genoemde zienswijze is aanvaard « door de laatste rechtspraak en rechtsleer ». In de doctrine wordt deze leer voorgestaan door A. Piérard (*Précis du divorce*, Brussel, 1938, p. 129) en, doch zonder enigerlei motivering, door A. Kluyskens (*Personen- en familierecht*, Antwerpen, 1942, p. 397).

Terwijl H. de Page (*Traité élémentaire*, Brussel, 1939 (2e uitg.), p. 990) en het R.P.D.B. (s.v. *Séparation de corps et divorce*, n° 79) er zich toe beperken het bestaan der twistvraag te vermelden, wordt de uitsluitende toepasselijkheid van de door artikel 248, al. 1 B.W. voorziene termijnen verdedigd door Les Nouvelles (s.v. *Du divorce et de la séparation de corps*, n° 839), A. Pasquier (*Aperçu de la procédure en divorce*, Brussel, 1936, p. 104), alsmede door het omschrijven n° 8357c van de Heer Procureur Generaal Hayoit de Termicourt (*P.P.*, 1938, p. 1 v.v.). In de rechtspraak troffen we o.m. in dezelfde zin een vonnis aan der Burgerlijke Rechtbank van Verviers (22 November 1937, *Pas.*, 1937, 3, 64 en *J.L.*, 1938, 37) en een arrest van het Beroepshof te Luik d.d. 2 November 1938 (*J.d.T.*, 1939, 32 en *P.P.*, 1939, 46).

Deze laatste oplossing, die de uitsluitende toepasselijkheid van artikel 248, al. 1 B.W. voorziet, wil ons als de juiste voorkomen. De door het besproken vonnis

aangekleefde theorie zondigt niet alleen tegen de fundamentele beginselen, die de wetsinterpretatie beheersen, doch de argumenten, waarop ze beroep doet en die door het bedoelde vonnis op slechts zeer onvolledige manier worden opgesomd, blijken bovendien niet te kunnen weerstaan aan een grondig onderzoek. Deze verschillende beschouwingen worden hieronder beknopt ontleed en ze zullen doen besluiten, dat artikel 157 W.B.Rpl. helemaal vreemd moet blijven aan de kwestie van het verzet tegen vonnissen, die de echtscheiding toestaan.

Een eerste beginsel dat de wetsinterpretatie beheerst luidt dat: « *Specialia generalibus derogant* ». Op het gebied van het verzet tegen echtscheidingsvonnissen bij verstek, heeft de wetgever van 1935 en 1936 willen afwijken van de gemeenrechtelijke regeling nopens het verzet, zoals die begrepen is in artikel 157 W.B.Rpl. Dit wettelijk afwijkingsofzet was overigens onontbeerlijk, omdat het verplicht ambt van pleitbezorger in echtscheidingsaangelegenheden opgeheven werd. Daaruit is derhalve artikel 248 B.W. ontstaan, dat de verzetsregeling behelst op het gebied der echtscheidingen en dat aldaar soeverein geldt, omdat het daarvoor speciaal bedoeld is geworden met uitsluiting van de onmogelijk geworden gemeenrechtelijke reglementering.

Is eenmaal aanvaard, dat de voor een bijzonder rechtsgebied door de wetgever speciaal uitgedacht rechtssysteem gelding moet bekomen bij uitsluiting der gemeenrechtelijke regeling, dan moet de wetsinterpretatie zich laten leiden door een tweede beginsel, dat voorschrijft: « *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* ». Artikel 248, al. 1 B.W. spreekt van vonnissen bij verstek in het algemeen. Geen onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende soorten van verstek, die allen op dezelfde voet gesteld worden. Onderscheidingen maken, die de wetgever zelf niet maakt, lijkt een schending der wet. De wet is formeel, algemeen en duidelijk: zij dient alzo en zonder verminking aanvaard.

De twee vorenstaande argumenten winnen aan overtuigende kracht bij de vaststelling, dat de wet van 14 December 1935 het onderscheid tussen de verstekvonnissen bij nalatigheid om te verschijnen en die bij nalatigheid om te besluiten had gehandhaafd. Het k.b. van 7 Februari 1936 schafte het verplichtend ambt der pleitbezorgers af en heeft meteen het onderscheid tussen de verschillende soorten van verstekvonnissen op het gebied der echtscheidingen niet hernomen en integendeel opgeheven. De duidelijkheid en het formeel karakter der algemeenheid van artikel 248, al. 1 B.W. is daardoor geen louter toeval. De wettelijke uniformiteit der verzetsregeling in echtscheidingszaken beantwoordt aan een gewild wettelijk opzet.

Van het ogenblik af, dat de tussenkomst der pleitbezorgers in echtscheidingszaken facultatief gesteld wordt, gaat alle wezenlijke betekenis te loor van het onderscheid tussen de verschillende soorten van verstekvonnissen, alsmede van het daaraan beantwoordend verschil der verzetstermijnen. De uitsluitende gelding van artikel 248, al. 1 B.W. is alzo niet alleen juridisch verantwoord, maar ze verrechtvaardigt zich meteen logisch in feite. Zo een pleiter een pleitbezorger aanstelt om gemakkelijks- of economische redenen (?), dan kan hij daardoor op geenerlei manier de rechtsregeling verstoren, die als een gaaf geheel speciaal voor het gebied der echtscheidingen door de wetgever is uitgedacht geworden.

Het besproken vonnis heeft zich blijkbaar door die beschouwingen niet laten beïnvloeden. Het aanvaardt de termijnen van artikel 248, al. 1 B.W. alleen ten

aanzien der verstek-vonnissen bij nalatigheid om te verschijnen. Alsdan alleen kan de rechtzoekende onwetend geacht worden van de rechtspleging en verrechtvaardigen zich de langere verzetstermijnen, zo overweegt het genoemde vonnis. Gaat het om een verstekvonnis bij nalatigheid om te besluiten, zo redeneert het vonnis verder, dan moet de rechtzoekende kennis hebben van de procedure en dient hij uit dien hoofde noodzakelijkerwijze genoeg te nemen met de kortere verzetstermijn, zoals die vermeld staat in artikel 157 W.B.Rpl.

Deze redenering is om een drievoudige reden onaanvaardbaar. Allereerst miskent ze het algemeen voorschrift van artikel 248, al. 1 B.W., dat duidelijk en formeel is en dienvolgens als dusdanig en zonder verminking toepassing moet erlangen. Vervolgens verliest ze uit het oog, dat het gemeen recht uitgeschakeld is ten aanzien van die rechtsgebieden, die — zoals de echtscheidingen — bedacht zijn geworden door een bijzonder en afwijkend rechtsstatuut. Ten slotte miskent ze de wil van de wetgever, die de mogelijkheid van verzet op de breedst mogelijke manier heeft willen invoeren op het domein der echtscheidingen.

Het besproken vonnis maakt geen gewag van een argument, dat op het eerste zicht kracht zou verlenen aan de stelling van de tweevoudigheid der verzetstermijnen volgens de aard der verstek-vonnissen. Bedoeld wordt artikel 249 B.W., luidens hetwelk bepaalde beschikkingen uit het W.B.Rpl. geen toepassing kunnen verkrijgen op het gebied der echtscheidingen. Artikel 157 W.B.Rpl. komt in de opsomming der uitgesloten wetsbeschikkingen niet voor. Zou daaruit mogen afgeleid worden, dat de bepaling van artikel 157 W.B.Rpl. toch behouden blijft op het gebied der echtscheidingen? Volgt daaruit, dat het onderscheid tussen de verstek-vonnissen toch nog belang heeft voor de bepaling der verzetstermijnen?

Een ontkennend antwoord dringt zich hier zonder enigerlei twijfel op. Allereerst inderdaad moest artikel 249 B.W. de toepasselijkheid van artikel 157 W.B.Rpl. niet meer uitsluiten. Zuks was inderdaad reeds geschied door de invoering der nieuwe en algemene reglementering van artikel 248, al. 1 B.W. De wetgever heeft zich onthouden van een nutteloze herhaling. Bovendien wordt algemeen aanvaard, dat de opsomming van artikel 249 B.W. alleen de karakteristieke gevallen betreft. Artikel 249 B.W. naar de letter opnemen, zou betekenen, dat gans het W.B.Rpl. geldt op het gebied der echtscheidingen ter uitzondering van de door artikel 249 B.W. opgesomde wetsbeschikkingen: niemand zal een dusdanige bewering durven uiten.

Het vorenstaande betoog zal duidelijk maken, dat de kwestie der verzetstermijnen tegen echtscheidingsvonnissen bij verstek volstrekt niet zo simplistisch is als voorgesteld wordt door het geannoteerde vonnis. Zij roept zeer begeesterende rechtsvraagstukken in het leven, die spijtig genoeg bijna volledig onaangeroerd zijn gelaten door het vonnis. Of de door het vonnis aanvaarde stelling verder ingang zal vinden, lijkt volstrekt twijfelachtig te zijn. Gezien de duidelijke beschikking van artikel 248, al. 1 B.W., durven we hopen, dat het vonnis in de toekomst als een feit en niet als een argument zal beschouwd worden.

Raymond JACOBS.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

3e Kamer. — 16 Januari 1951.

Alleenrechtsprekend rechter : M. van den Hove
d'Ertsenryck.
O.M. : M. Vervliet.

Vruchtgebruik. — Recht van de vruchtgebruiker ten aanzien van verspreide niet in bossen of wouden groeiende opgaande bomen, en ten aanzien van dennenbossen.

Wat betreft verspreide, niet in bossen en wouden groeiende bomen, wordt het recht van de vruchtgebruiker niet uitdrukkelijk bepaald door de artikelen 590, 591 en 592 B.W. Uit de wordingsgeschiedenis van deze bepalingen blijkt echter dat de wetgever zijn bedoeling heeft te kennen gegeven toen in de oorspronkelijke redactie van art. 592 het woord « bois » op voorstel van het Tribunaat vervangen werd door « arbres »; deze verandering werd aangebracht juist met het doel te kennen te geven dat het aan de vruchtgebruiker verboden is zich hoogstammige bomen toe te eigenen, die niet vallen onder toepassing van art. 591, waaronder dienen begrepen te worden de in dreven groeiende bomen, sierbomen of alleenstaande bomen.

Ruimere interpretatie van Laurent omtrent art. 592 : deze wijst er op, dat in zekere streken van ons land het gebruik bestaat, dat de eigenaars van eigendommen, waarop verspreide opgaande bomen, periodieke regelmatige kappingen van deze bomen laten doen. Deze kappingen veroorzaken alsdan geen vermindering van kapitaal, doch geven een regelmatige opbrengst, die aan de vruchtgebruiker toekomt.

Op de vruchtgebruiker rust echter de bewijslast, dat de vorige eigenaar deze bomen als een geregelde opbrengst heeft aangezien door ze aan periodieke kappingen te onderwerpen en de gekapte bomen te vervangen. Hij behoeft echter niet het bewijs te leveren, dat er een regelingsplan bestond betreffende deze verspreide bomen, zoals bepaald in art. 591, dat alleen van toepassing is op de opgaande bomen in wouden en bossen.

Art. 591 B.W., dat de rechten van de vruchtgebruiker bepaalt wat betreft wouden en bossen met opgaande bomen, is ook van toepassing op dennenbossen. Ofschoon deze bomen op bepaalde tijdstippen alle dertig jaren volgens de gewoonte der streek gehakt worden, is het aan de vruchtgebruiker niet toegelaten in deze bossen te zijnen bate te hakken, wanneer de bomen hun volle bloei bereikt hebben, tenzij de vorige eigenaar deze dennenbossen geregeld mocht gekapt hebben, hetgeen de vruchtgebruiker moet bewijzen. De vruchtgebruiker heeft echter wel recht op de voortbrengst van het dunnen volgens de gebruiken van de streek, d.w.z. van de kappingen, die ten doel hebben de groei van het bos te bevorderen.

L'Hoest en c.s. t/ Schollaert.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat aanleggers eigenaars zijn van eiken, beuken, canadabomen alsook van een dennebos, wassende op het domein van Oversteen te Meerhout, en verweerder dienvolgens verbod te horen opleggen over voormelde bomen te beschikken en, in geval hij er reeds over beschikt mocht hebben, zich verbod te horen op-

leggen er zich de verkoopprijs van toe te eigenen; verweerder verder te horen veroordelen om aan aanleggers de som van 200.000 frank te betalen als schadevergoeding.

Overwegende dat vaststaat dat ingevolge het testament van Mevrouw Schollaert, geboren Helleput, aanleggers blote eigenaars zijn en verweerder vruchtgebruiker van het domein, genaamd Oversteen, groot 108 hectaren, gelegen te Meerhout; dat uit de overgelegde stukken blijkt, dat notaris van Ernegem te Meerhout aangesteld werd door verweerder om de 9 Juni 1950 openbaar en in verschillende loten een aantal bomen van deze eigendom te verkopen;

Overwegende dat op dagvaarding van aanleggers de Heer Voorzitter, zetelende in kortgeding, de Heer J. Adriaensen, ere-notaris te Meerhout, als bewaarder benoemde met opdracht de gelden, voortkomende van de verkoping van bedoelde bomen in ontvangst te nemen; dat het de bewoordingen van de dagvaarding in kortgeding alsook uit de verdere onderhandelingen, die tussen partijen hebben plaats gehad blijkt, dat aanleggers zich hebben verzet zowel tegen de kapping door verweerder van de eiken, beuken en canadabomen, als tegen de kapping door verweerder van het dennenbos, zich bevindende op nummer 409/a van het kadaster; het is derhalve bij vergissing dat verweerder in zijn besluiten in kortgeding beweert dat partijen akkoord zouden zijn, dat bedoeld dennenbos aan het vruchtgebruik zou onderhevig zijn.

Overwegende dat uit de door ere-notaris Adriaensen op verzoek van partijen verstrekte inlichtingen blijkt : 1°) dat er zich op de dreven van bedoelde eigendom een belangrijke massa Amerikaanse eiken bevond die overeenkomstig een goed beheer zouden dienen gekapt te worden; 2°) dat er nooit regelmatige kappingen hebben plaats gehad, daar dit in de streek nooit geschiedt; 3°) dat er enige eiken en canadabomen van weinig belang rond zekere percelen staan; dat derhalve vaststaat en door partijen niet betwist wordt dat, behalve voor wat betreft de dennebomen die een bos vormen, de bewiste bomen ofwel op dreven groeien, die in het domein Oversteen liggen als verbindingswegen tussen hoeven en landerijen ofwel de velden en weiden omringen ofwel alleenstaande bomen zijn;

Overwegende dat, voor wat betreft de verspreide, niet in bossen en wouden groeiende bomen, het recht van de vruchtgebruiker niet uitdrukkelijk bepaald wordt door de artikelen 590, 591 en 592 van het Burgerlijk Wetboek; dat uit de wordingsgeschiedenis van deze bepalingen nochtans blijkt dat de wetgever zijn bedoeling te kennen heeft gegeven, toen in de oorspronkelijke redactie van art. 592 het woord « bois » op voorstel van het Tribunaat vervangen werd door « arbres », deze verandering werd aangebracht juist met het doel te kennen te geven dat aan de vruchtgebruiker het verboden is hoogstammige bomen aan te raken, die niet vallen onder toepassing van art. 591, waaronder dienen begrepen te worden de bomen, die groeien in dreven, sierbomen of alleenstaande bomen; (Zie Laurent T. VI n° 430 - Locré. T. IV bl. 123. Observation du Tribunal; Kluyskens Zakenrecht n° 176; Baudry et Chauveau, Droit civil, Tome VI n° 614).

Overwegende dat, indien men zich houdt aan deze beperkende uitlegging van art. 592 van het Burgerlijk Wetboek, verweerder ongetwijfeld zijn recht als vruchtgebruiker te buiten gegaan is, wanneer hij de bomen in de dreven, rond de weiden of alleenstaande te koop aangeboden heeft; dat Laurent echter een ruimere interpretatie geeft van art. 592 voor wat betreft het vruchtgebruik van dit bepaald soort bomen, interpretatie die niet in strijd is met de bewoordingen van

de wet en tevens in overeenstemming is met de algemene beginselen van het vruchtgebruik.

Overwegende dat deze schrijver terecht aanhaalt dat in zekere streken van ons land het gebruik bestaat, dat de eigenaars eigendommen, waarop verspreide hoogstammige bomen groeien, periodiek regelmatige kappingen laten doen van deze bomen; dat deze kappingen aldus geen vermindering van kapitaal uitmaken, doch een regelmatige opbrengst, waarvan de vruchtgebruiker kan genieten; hij dient echter het bewijs te leveren dat de vorige eigenaar deze bomen als een geregelde opbrengst heeft aangezien door ze aan periodieke kappingen te onderwerpen en ze te te vervangen; hij is nochtans niet verplicht het bewijs te leveren dat er een regelingsplan bestond betreffende deze verspreide bomen, zoals voorzien in artikel 591, alleen toepasselijk op de hoogstammige bomen in wouden en bossen. (Zie Laurent T. VI, n° 437; Arlon, 7 Januari 1903; Revue Prat. Notariat 1905, blz. 590; Beroep Gent, 17 April 1857, Pas. 1857, II, 361.)

Overwegende dat verweerder het bewijs niet heeft geleverd noch aangeboden heeft het bewijs te leveren, dat de vorige eigenaar bedoelde verspreide bomen (eiken, beuken en canadabomen) heeft aangezien als een regelmatige opbrengst door ze aan periodieke kappingen te onderwerpen; dat verweerder inderdaad tegen alle hoger aangehaalde rechtsbeginselen in en zonder een enkel bepaalde daad aan te halen, waaruit de bedoeling van de vorige eigenaars zou blijken, slechts aanvoert dat het vruchtgebruik zich uitstrekt op een geheel van goederen, die zonder twijfel bestemd zijn voor een volledige uitbating;

Overwegende dat verweerder ten onrechte een massa vormt van al de goederen, waarover het vruchtgebruik zich uitstrekt; dat voor ieder gedeelte van deze massa dient bepaald te worden op welke wijze de vruchtgebruiker het genot kan hebben van deze goederen volgens de wel bepaalde regelen van het wetboek;

Overwegende dat uit de voorhanden zijnde elementen blijkt dat bedoelde bomen, door de vorige eigenaars geplant, volgens het gebruik der streek bomen zijn, die als sieraad dienen voor het domein of als voorbehouden kapitaal, dat kan aangewend worden om uitzonderlijke uitgaven te dekken, zoals het betalen van erfenisrechten, van een oplegging in een verdeling of herstellingskosten van de hoeven; dat verweerder derhalve ten onrechte aanspraak wil maken op dit kapitaal, waardoor hij op aanzienlijke wijze de waarde van het onroerend goed zou verminderen;

Overwegende dat afzonderlijk dient onderzocht te worden of verweerder het recht heeft de dennenbossen te zijnen bate te verkopen; dat uit de door ere-notaris Adriaensen verstrekte inlichtingen blijkt, dat zich op de gronden, waarover het vruchtgebruik van verweerder zich uitstrekt, drie dennenbossen bevinden van respectievelijk ongeveer één hectare, drie hectaren en dertig aren oppervlakte; het laatste zou volgens de verklaring van de notaris tot rijpheid gekomen zijn;

Overwegende dat artikel 591 van het Burgerlijk Wetboek, dat de rechten van de vruchtgebruiker bepaalt voor wat betreft de wouden en bossen met hoogstammige bomen, ook toepasselijk is op de dennenbossen; dat alhoewel deze bossen op bepaalde tijdstippen, dertig jaren volgens de gewonte der streek, gekapt worden, het nochtans aan de vruchtgebruiker niet toegelaten is deze bossen te zijnen bate te kappen, wanneer de bomen hun volle bloei bereikt hebben, tenzij de vorige eigenaar deze dennenbossen bij middel van geregelde kappingen zou uitgebaat hebben; de vruchtgebruiker dient derhalve het bewijs te leveren dat de vorige eigenaar deze bossen aan geregelde kap-

pingen heeft onderworpen. De vruchtgebruiker bezit echter wel het recht te genieten van het dunnen, dit wil zeggen van de kappingen, die plaats hebben om een betere groei van het bos toe te laten. (Zie Planiol en Ripert, T. III, n° 784, blz. 737 waarin een onderscheid gemaakt wordt tussen « pins de place » en « pins d'éclaircissage »; Beroep Brussel, 30 Juli 1861, Pas. 1861, blz. 326; Beroep Luik, 10 Juli 1895, Pas. 1895, II, blz. 404; Pandectes Belges, Usufruit, 1349 tot 1362; Kluyskens, Zakenrecht, n° 176.)

Overwegende dat verweerder voor wat betreft de dennenbossen in gebreke is gebleven het bewijs te leveren dat de vorige eigenaars geregelde kappingen van dennenbossen hebben gedaan of dat zij de dennenbossen op zulke wijze hebben aangelegd, dat er een regeling bestaat om periodieke kappingen toe te laten; dat integendeel uit de door ere-notaris Adriaensen verstrekte inlichtingen blijkt, dat bedoelde bossen een groot verschil van oppervlakte vertonen, hetgeen schijnt aan te duiden dat de vorige eigenaars geen regeling van de kappingen hebben getroffen;

Overwegende dat verweerder derhalve niet gerechtigd is als vruchtgebruiker de dennenbossen volledig te kappen, wanneer deze bossen tot rijpheid gekomen zijn; dat hij echter wel het recht heeft te genieten van het dunnen volgens de gebruiken der streek;

Overwegende dat aanleggers aanvoeren dat de litigieuze bomen te koop aangeboden werden op een tijdstip, dat niet geschikt is voor zulke verkopen en dat deze bomen merkkelijk beneden de normale prijs verkocht werden; dat inderdaad vaststaat dat de eerste verkoop aangekondigd werd tegen 9 Juni, tijdstip waarop zelden openbare verkopen van bomen plaats hebben;

Overwegende dat er derhalve een deskundige dient aangesteld te worden met de hierna omschreven opdracht;

Om deze beweegredenen :

En de rechtspleging geschied zijnde in het Nederlands naar eis van de artikelen 2, 34, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

De Rechtbank, gehoord de heer Vervliet, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, rechtdoende op tegenspraak;

Zegt voor recht dat de 106 eiken, 4 beuken en 8 canadabomen, alsook de bomen van het groot dennenbos, die op het domein genaamd Oversteen te Meerhout zijn gegroeid en waarvan de openbare verkoping aangekondigd werd tegen 9 Juni 1950 niet als vruchten dienen aangezien te worden voor wat betreft het recht van vruchtgebruik en dat dienvolgens verweerder geen enkel recht heeft op deze bomen. Legt verbod op aan verweerder over voormelde bomen te beschikken en in geval hij er reeds over beschikt heeft, legt verbod op aan verweerder zich de verkoopprijs ervan toe te eigenen. Zegt voor recht dat, indien verweerder reeds een gedeelte van deze bomen verkocht heeft, hij een ongeoorloofde daad heeft verricht, waarvoor hij gehouden is aan aanleggers schadevergoeding te betalen en, alvorens het bedrag van de schade vast te stellen, benoemt als deskundige de heer Dierckx Jos, hout-handelaar, de Merodelei n° 111 te Turnhout, met opdracht: 1° de bomen te bepalen die op verzoek van verweerder op het goed van Oversteen werden geveld; 2° de huidige waarde dezer bomen te bepalen. Zegt dat de deskundige van zijn bevindingen een omstandig verslag zal opstellen, aan de voet onder eed te bevestigen en ter griffie dezer Rechtbank neer te leggen.

Veroordeelt verweerder tot de gedingskosten, waar-

in dienen begrepen te worden de kosten van kort-geding, waarop bevelschrift volgde op 8 Augustus 1950, en de kosten van hoger beroep tegen dit bevelschrift.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel en
zonder borgstelling.

NOOT: Vergelijk afwijkend t.a.v. dennenbossen: Vredeger. Mol, 9 Mei 1950, R.W. 1950/51, 728.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 10 April 1951.

Voorzitter: M. Coens.

Rechters: MM. Senders en Bayet.

Referendaris: M. Van Houtte.

Advocaten: Mrs Lesthaeghe en Tricot loco Smeesters.

Zeevervoer. — Cognossement. — Een stuk, dat de benaming « non negotiable receipt » draagt moet niettemin gelijkgesteld worden met een cognossement, indien het alle elementen van dit laatste bevat. — Betekenis van de woorden « gewone verschepingen voor handelsdoeleinden » in art. 91, par. VI, 3e al. van de wet op de zeevaart.

Al draagt een document een andere benaming, nl. « non negotiable receipt », zo moet het niettemin gelijkgesteld worden met een cognossement, indien het alle elementen van een cognossement inhoudt (ontvangstbewijs, verbintenis tot vervoer ter zee, recht op uitlevering), zodat art. 91 der wet op de zeevaart daarop van toepassing is.

De benaming, die partijen aan een document geven, doet niet ter zake; evenmin kunnen partijen beslissen, dat de vervoerde goederen of de omstandigheden van het vervoer van aard zijn om een bijzondere overeenkomst te rechtvaardigen. De beslissing over dit alles komt toe aan de rechter.

De derde alinea van par. VI van voornoemd art. 91 bedoelt niet met de woorden « gewone verschepingen voor handelsdoeleinden » verschil te maken tussen koopwaren in engere zin en goederen in algemene zin, doch tussen een in normale omstandigheden en een in abnormale omstandigheden aangegane vervoerovereenkomst. Dit blijkt ook uit art. 91, par. I, c.

N.V. Cie Européenne d'Assurances de marchandises et de bagages t/ Kapitein Brighton (ss Clarepark).

.....
Gezien de geregistreerde dagvaarding, op 3 Maart 1951 betekend, die strekt tot betaling van Fr. 13.037, — tot vergoeding van een tekort bij aflevering van aan verweerder ten vervoer toevertrouwde goederen;

Er wordt niet betwist dat aanlegster de schade vergoed heeft aan de Agence Belge de l'Est Africain, in wier rechten zij is getreden bij toepassing van art. 22 der wet op de verzekeringen, en aan dewelke zij de hoedanigheid toeschrijft van cognossementhouder.

Verweerder ontkent deze hoedanigheid onder bewering, dat de Agence Belge de l'Est Africain in het bezit werd gesteld der goederen op voorlegging van een niet verhandelbaar ontvangstbewijs, hetwelk dus de overeenkomst van vervoer vaststelt en beheerst, met het gevolg dat zij niet onder toepassing valt van art. 91 der wet op de zeevaart.

Het bedoelde stuk vermeldt inderdaad onder de benaming: « non negotiable receipt », dat het zal dienen om aflevering te bekomen van bepaalde goederen, ontvangen van de Agence Maritime Internationale, en op schip geladen met bestemming Dar Es Salaam, ter bestemming van de Compagnie Belge de l'Est Afrique. Hieruit blijkt echter dat buiten zijn benaming, dit stuk al de elementen inhoudt (ontvangstbewijs - verbintenis van vervoer per zee - recht op aflevering) om gelijk gesteld te worden met een cognossement, en hierop dus, ingevolge de bepalingen van art. 91 der Zeewet (cognossement of enig dergelijk document), dit artikel van toepassing is.

Wel is waar hebben partijen het recht overeen te komen op zodanige wijze als hun zal goeddunken, mits in dit geval geen cognossement wordt afgegeven en de conditiën waaromtrent zij overeenkomen worden opgenomen in een ontvangstbewijs, dat een niet verhandelbaar document moet zijn en als zodanig zijn gekenmerkt (Art. 91 par. VI — eerste alinea).

De wet verbiedt echter zulk document te stellen voor gewone verschepingen voor handelsdoeleinden, volgens de gewone gang van zaken in zekere tak van handel (hetzelfde artikel, derde alinea).

Het volstaat niet dat partijen zelf de benaming cognossement of ontvangstbewijs kiezen, dat zij beslissen dat het gaat over goederen of omstandigheden van vervoer van aard om een bijzondere overeenkomst te rechtvaardigen; aan de rechtbank komt het toe te beslissen of het wel dan niet gaat over normale goederen, geladen in normale handelsomstandigheden.

Verweerder voert enkel aan dat het niet gaat over een « gewone handelskoopwaar » omdat het gaat over het vervoer van twee koffers en een kist, inhoudende huisraad, en de rederij geen verhuisonderneming is.

De voormelde paragraaf aan de woorden « gewone verschepingen voor handelsdoeleinden » gehechte betekenis, bedoelt niet verschil te maken tussen koopwaar in engen zin en goederen in meer algemene betekenis, doch tussen een in normale omstandigheden (voor handelsdoeleinden dus) en een in abnormale omstandigheden aangegaan vervoer, hetzij de goederen zelf een buitengewoon karakter aantonen in die zin, dat zij nog niet normaal als voorwerp dienden voor een vervoer per zee, hetzij de goederen in uitzonderlijke omstandigheden moeten ontvangen, vervoerd of gelost worden, d.w.z. in omstandigheden buiten de « gewone verschepingen ».

Dat het verschil niet kan bestaan in de specifieke aard van « (handels)koopwaar » en andere goederen, blijkt niet alleen uit de tekst van de laatste alinea van par. VI van art. 91, maar ook uit c/ van par. I van hetzelfde artikel, waar gezegd wordt dat, voor toepassing van dit artikel 91 op het vervoer van goederen, door « goederen » worden verstaan goederen, waren, koopmanschappen en voorwerpen van welke aard ook, met uitzondering van levende dieren.

Par. VI, alinea I is dus niet van toepassing op het huidige geval, zodat het beweerd niet verhandelbaar ontvangstbewijs in werkelijkheid een stuk is gelijkgesteld met het cognossement, met alle rechten en plichten, hieraan gehecht tussen de houder en de kapitein.

Voor wat de schade betreft hebben de agenten der rederij zelf een verklaring afgelegd, vaststellend dat een der kisten in slechte staat werd ontscheept, en waarbij zij de inhoud ervan aanduiden.

Er wordt niet betwist dat volgens deze inhoud een tekort bestaat waarvan de waarde (zijnde Fr. 13.037) niet wordt betwist.

Verweerder brengt, binnen de regelen gesteld door art. 91 der wet op de zeevaart, geen bewijs ener ont-

lasting, zodat hij verantwoordelijk staat voor het vergoeden der gezegde schade.

Om deze redenen :

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van art. 2 van de wet van 15 Juni 1935.

Verklaart de eis gegrond.

Veroordeelt verweerder te betalen aan aanlegster de som van Fr. 13.037,— met de gerechtelijke intresten vanaf derde Maart 1949.

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding.

Verklaart het vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar niettegenstaande hoger beroep en zonder zekerheidsstelling.

ARBEIDSGERECHT TE BRUGGE

9 October 1950.

Voorzitter : M. Moerman.

Rechtskundig bijzitter : M. J. Wyseur.

Advocaten : Mrs E. Floré en M. Hoste.

Bediendencontract. — Schadevergoeding wegens onmiddellijke opzegging.

Bij onmiddellijke opzegging door de werkgever heeft de ontslagen bediende slechts recht op de bij de wet bepaalde forfaitaire schadeloosstelling en op het loon over de dagen, dat hij gewerkt heeft; hij heeft geen recht op uitbetaling van loon over de overblijvende werkdagen der lopende maand.

De Cae t/ Prisunic - Uniprix - Priba.

Gezien het dagvaardingsexploot van deurwaarder E. Herbay, Dupontstraat 2, te Brussel, in datum van 17 Augustus 1950;

Gezien eiseres op 10 Januari 1950 onmiddellijk uit haar dienst bij verweester ontslagen werd en de wettelijke opzeggingsvergoeding van drie maanden loon ontving;

Gezien de eis strekt tot het bekomen der betaling van de overblijvende werkdagen van hogervermelde maand, daar zij slechts tot de 10e der maand Januari uitbetaald werd, en dit bedrag 1766 frank beliep;

Gezien de wet van 7 Augustus 1922 zelf de vergoeding vaststelt in geval van ongewettigde contractbreuk en dat deze vergoeding een « forfait » is;

Dat dienvolgens verweester slechts de bij de artikelen 12 en 15 bepaalde opzeggingstermijnen moest eerbiedigen; dat dienaangaande rechtspraak en rechtsleer het eens zijn (Geysen, Velghe, Houben, Kluyskens, Zwendelaar, Troclet, Sasserath, Theunissen e.a.);

Dat in geval dus van onmiddellijke doorzending, benevens de wettelijke opzeggingsvergoeding, eiseres slechts recht heeft op haar maandwedde prorata temporis; dat deze, alsmede de opzeggingsvergoeding haar uitbetaald werd;

dat dienvolgens haar eis ongegrond voorkomt;

Om deze redenen,

de Werkrechtersraad, Bediendenkamer te Brugge, wijst de eis als ongegrond af en veroordeelt aanlegster tot de kosten;

De wet op het gebruik der talen werd toegepast.

INGEZONDEN BIJDAGEN

IETS OVER VROUWELIJKE POLITIE

De wet van 1948 heeft de oprichting van een vrouwelijke Politie voorzien. Zeer wijselijk heeft het bevoegd Ministerie het onderzoek van dit vraagstuk grondig aangevat en wil het blijkbaar over voldoende inlichtingen beschikken alvorens tot de praktische uitwerking over te gaan.

Het beginsel ener vrouwelijke Politie wordt thans nagenoeg algemeen aanvaard. Even zeker is het dat de vrouwelijke Politie haar speciale taak moet hebben en niet gewoon gelijkgesteld met, of ingeschakeld kan worden bij de gemeentelijke Politie.

Het schijnt dat die vrouwelijke Politiedienst zou gehecht worden aan het Parket. Deze oplossing schijnt gelukkig althans voor een begin. Inderdaad de handhaving van de openbare orde, de rust en de administratieve opdrachten der gemeentelijke Politie worden best vervuld door mannelijke krachten. De vrouwelijke Politie zou dus per arrondissement opgericht worden en taken toebedeeld krijgen van specialen aard. In dit verband kan men wijzen op het belang ener vrouwelijke Politie ten aanzien van de opsporing der ontucht, de kinderverlating, familieverlating en inspectie van de bepaalde instellingen, gestichten en tehuizen in opdracht of in overeenstemming niet alleen van gerechtelijke doch ook van bestuurlijke overheden.

Blijkbaar is de vrouwelijke Politie niet geroepen zeer talrijk te zijn. Zulks is trouwens niet gewenst en zou schaden aan de recruteringsvoorwaarden en den aard der opdrachten die haar zouden kunnen worden toevertrouwd.

In dit verband mag er op gewezen worden dat de vrouwelijke Politie zou dienen gerecruteerd te worden tussen de personen die een stevige algemene vorming en technische opleiding hebben bekomen.

Uitgaande van het standpunt dat de vrouwelijke Politie weinig talrijk zou zijn en dat haar recrutering in strenge voorwaarden dient te geschieden moet men aannemen dat haar niet mag voorbehouden worden een gewone taak van bewaking of begeleiding die tot dusverre uitsluitend door mannen werd uitgeoefend zonder aanleiding te geven tot kritiek.

De vrouwelijke Politie zou iets meer moeten zijn dan een vereniging van gewone agenten omdat de opleiding en het onderricht dat zij zouden moeten genoten hebben, hogere aanspraken moet wettigen.

Wat betreft de voorwaarden van vorming en onderricht komen op het eerste zicht slechts twee vormen van opleiding in aanmerking, namelijk de sociale assistenten en verpleegsters voor sociale hygiëne.

Wat betreft de sociale assistenten moet men zeggen dat hun vorming tamelijk eenzijdig en onsamenhangend is en dat een sociaal assistente meer geroepen blijkt tot onmiddellijke sociale werking (gezinsvergoeding, sociale hulp, enz.) of wat de mannelijke sociale assistenten betreft, tot syndicale actie.

Wat betreft de verpleegsters voor sociale hygiëne moet men zeggen dat deze studien een ernstige voorbereiding vormen en een veelzijdige ontwikkeling verzekeren. Een verpleegster voor sociale hygiëne is inderdaad eerst een verpleegster d.w.z. dat zij gedurende drie jaar en vanaf haar 18de jaar een ernstige opleiding heeft bekomen dewelke bekroond wordt door een 4de jaar waarin een diepgaand onderzoek van de sociale wetgeving van de maatschappelijke kwalen wordt gedaan.

Die vier jaar zouden aangevuld kunnen worden met

enkele lessen voor deze die wensen in aanmerking te komen voor de vrouwelijke Politie.

De agente van deze vrouwelijke Politiedienst zou dus minstens 22 jaar oud zijn en door haar vorming ten eerste voorbereid zijn voor haar veelzijdige taak waaronder in de eerste plaats dient vermeld dat ze in veel gevallen eerste hulp moet kunnen verstrekken.

De studiën die een verpleegster heeft doorgemaakt maken haar vertrouwd met de speciale taken die haar zijn voorbehouden in de schoot der vrouwelijke Politie en namelijk in verband met de ontucht.

Een belangrijk vraagstuk is het huwelijk. Men kan bezwaarlijk aannemen dat een gehuwde vrouw full-time van de Politie zou deeluitmaken dan wanneer zij haar huishouden en kinderen heeft.

Het is niet uitgesloten dat een bijzonder statuut zou uitgewerkt worden waarin wordt voorzien dat in geval van huwelijk de vrouwelijke Politie-ambtenaar niet meer full-time moet of mag opgevorderd worden doch dat haar bijzondere opdrachten kunnen worden toevertrouwd die zij op bepaalde tijdstippen en plaatsen en gedurende een bepaalde tijd zou uitoefenen tegen een vergoeding zoals zulks het geval is voor opvoeding van geneesheren. Aldus kan vermeld worden het toezicht op de biscopozalen, dat slechts op bepaalde tijdstippen dient te geschieden.

Mogen deze vluchtige opmerkingen er toe bijdragen een bevredigende oplossing aan dit gewichtig vraagstuk te verstrekken.

R. v. L.

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Dr F. R. AMERIJKX: Wijzigingen inzake Inkomstenbelastingen. - Wet van 8 Maart 1951. - Etabl. Bruylant, Brussel, N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven. 1951. 48 p.

De wet van 8 Maart 1951, behelzende wijzigingen inzake inkomstenbelastingen, is zeer beknopt doch heeft een grote draagwijdte. De reeds zolang besproken fiscale gelijkheid wordt door deze wet in zekere mate verwezenlijkt, het systeem van de betaling wordt op ingrijpende wijze veranderd en allerlei gewichtige wijzigingen zijn voorzien inzake berekening van de aanslag.

Voor wat de advocaten betreft, behelst deze wet belangrijke gegevens; niet alleen de reductie van 20 % in geval van vooruitbetaling der belastingen, doch ook de toelating tot het aftrekken van het bedrag der bedrijfsinkomsten van de premies betaald voor levensverzekeringen volgens een bepaalde schaal.

Prof. Amerijckx heeft thans een beknopt commentaar van deze wet uitgegeven, waardoor haar bepalingen op duidelijke wijze worden uitgelegd.

Het boekje heeft enkel de bedoeling een eerste toelichting te zijn op de wettelijke tekst, die voorzeker nog voor meer uitgebreid commentaar vatbaar is, doch het essentiële van de inzichten van de wetgever en van de praktische gevolgen der uitgevaardigde wetsartikelen vindt men hier voortreffelijk uiteengezet en geïllustreerd met duidelijke voorbeelden.

R. V.

Roger DECOTTIGNIES: Les Présomptions en droit privé. - Paris, Librairie Générale de droit et de Jurisprudence. - R. Pichon & R. Durand-Auzias. 1950.

Het boek van de Heer Decottignies, handelende

over « Les Présomptions en droit privé » zal heel zeker veel bijval vinden bij diegenen die, buiten de eisen van de alledaagse rechtspraktijk, belang stellen in problemen welke de zuivere rechtswetenschap aanbelangen.

De Heer Decottignies heeft de grote verdienste gehad in dit werk, groot ongeveer 350 bladzijden, een volledige theorie van de vermoedens in het privaatrecht te ontwikkelen, waar de beste auteurs (Geny b.v. in zijn werk « Science et Technique du Droit positif ») dit onderwerp slechts terloops hebben behandeld, al hebben zij wel de grondbeginselen der theorie op dit stuk vastgelegd.

De schrijver onderscheidt in het « vermoeden » een dubbel element: het is, in de eerste plaats, een probaliteit, doch laat zich tot dit bestanddeel niet herleiden. De probaliteit is inderdaad slechts een benadering van de werkelijkheid en heeft dus nooit dezelfde eigenschappen als de evidentie die zich als dusdanig aan de geest op onweerstaanbare wijze opdringt. De presumpctie veronderstelt dus, in de tweede plaats, een tussenkomst van de wetgever die zijn wil doet gelden met een bepaalde probaliteit in de wet over te nemen, hoewel de feiten hem slecht bekend blijven.

Na deze analyse van het begrip « vermoeden » van uit juridisch oogpunt, worden de talrijke vermoedens die in de wetgeving voorkomen gerangschikt naar gelang de draagwijdte en de belangrijkheid van de tussenkomst van de wetgever.

Een eerste onderscheid wordt gemaakt tussen de oneigenlijke vermoedens, die in feite geen bewijsregelen, doch grondregelen (une règle de fond) uitmaken, en de onwederlegbare vermoedens. Zo is b.v. art. 312 B.W.B. geen wettelijk vermoeden: de probaliteit speelt wel een zekere rol in de elaboratie van de rechtsregel, doch is slechts een der motieven waarmede de wetgever rekening hield wanneer hij souverain besliste « pater is quem nuptiae demonstrant... ».

De onwederlegbare vermoedens in de zin van art. 1352 B.W.B. vertonen weliswaar op eerste zicht een grote gelijkenis met de zogenaamde « règles de fond », vermits tegen het vermoeden van de wet geen enkel bewijs toegelaten is. Niettemin zijn deze begrippen wezenlijk onderscheiden. Terwijl voor de oneigenlijke vermoedens, de probaliteit slechts een der motieven was van de rechtsregel, wordt zij hier het object zelf van de rechtsregel. In de wettelijke bepalingen die onwederlegbare vermoedens inhouden, stelt de wetgever steeds twee feiten tegenover elkaar, waarvan het ene het andere waarschijnlijk maakt: het factum probans en het factum probandum. Art. 1908 B.W.B. beschikt dat, wanneer kwijting voor de hoofdsom gegeven wordt, het vermoeden bestaat dat de interesten betaald werden. Het artikel 702 B.W.B. betreffende de verkrijgende verjaring, stelt daarentegen één enkel feit: de verjaring geeft het eigendomsrecht; de wet voegt er niet aan toe dat de bezitter verondersteld wordt, na zeker tijdsverloop, eigenaar te zijn, hoewel deze beschouwing misschien wel in de motieven der wet een rol heeft gespeeld.

Een derde hoofdstuk handelt over de wettelijke vermoedens waarvan het tegenbewijs slechts in sommige voorwaarden of vormen toegelaten is (« les présomptions légales tolérant certaines preuves contraires »). Soms bepaalt de wet het object zelf van dit tegenbewijs: zorgvuldig moet men hier ook de eigenlijke wettelijke vermoedens van de grondregelen onderscheiden. Schrijver bewijst o.m. dat art. 1147 B.W.B. een « règle de fond » uitmaakt, terwijl art. 1384 B.W.B.

is « une règle de preuve » die een wettelijk vermoeden inhoudt. In andere gevallen preciseert de wetgever het bewijsmiddel dat het vermoeden van de wet omver moet werpen: het vermoeden van gemeenheid van muren en grachten (Art. 653 en 666 BWB.) mag o.a. slechts bestreden worden wanneer er titel of teken van het tegendeel bestaat. In de gevallen waar het verbod van tegenbewijs slechts tot sommige bewijsmiddelen beperkt blijft, bestaat een verwantschap tussen deze categorie van vermoedens en de onwederlegbare vermoedens waarvoor het verbod van tegenbewijs algemeen is. In andere gevallen spruit de beperking van het tegenbewijs voort uit het object zelf van het vermoeden: heeft het tegenbewijs betrekking tot een onroerend goed, zal vanzelfsprekend het bewijs met getuigen niet toegelaten zijn. De presumptie dient in deze veronderstelling eerder gelijkgesteld te worden met de gewone wettelijke vermoedens juris tantum: het tegenbewijs is weliswaar volledig vrij, doch blijft onderworpen aan de wettelijke beginselen, met betrekking tot de bewijsvoering.

Vervolgens gaat de auteur over tot de studie van de wettelijke vermoedens juris tantum. Hier hecht de wegever minder belang aan de interpretatie die hij aan de feiten geeft en laat toe dat men de probabiliteit die hij gekozen heeft, zou aanvechten. De probabiliteit komt meer op het voorplan: de wetgever neemt voor zijn rekening een redenering 'dat op een waarschijnlijkheid berust, doch gaat niet verder: het vermoeden wordt niet meer beschermd door een verbod van tegenbewijs.

In een laatste hoofdstuk, worden breedvoerig de vraagstukken behandeld welke gesteld worden door hetgeen schrijver noemt « les présomptions du fait de l'homme ». Dit zijn de vermoedens die niet in de wet voorkomen, doch door de pleiters zelf aan de rechtbank worden onderworpen. Op zeer nauwkeurige wijze onderzoekt de auteur de toelatingsvoorwaarden van het bewijs door middel van zulkdanige vermoedens in het burgerlijk recht, het strafrecht, enz. . .

Deze zeer summiere samenvatting van het merkwaardig boek van de Heer Decottignies zal een gedachte geven van de omvangrijkheid van de behandelde stof: de auteur is, ons inziens, erin geslaagd een volledige synthese van de vermoedens in het privaatrecht op te bouwen, hetgeen, rekening houdende met de veelvuldige en uiteenlopende wetteksten die met dit onderwerp verband houden, een niet gemakkelijke taak was.

Men hoeft daarenboven niet te vergeten dat zowel in het Romeins recht als in het oude recht, de grootste verwarring aangaande het begrip « vermoeden » en zijne toepassingen, heerste, en dat deze verwarring in het burgerlijk wetboek eveneens te ontwaren is.

Het werk van de Heer Decottignies bevat bovendien zeer scherpe analyses van talrijke artikelen van het burgerlijk wetboek welke bewijzen dat het probleem zich niet alleen op het theoretisch plan stelt, doch ook op het gebied der rechtspraktijk van het hoogste belang is.

Roger Roland.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE GENT

Staatsminister A. de Schrijver-Prijs toegewezen.

De competitie om de Staatsminister A. de Schrijver-Prijs, voorbehouden aan de laureaat van een welsprekendheidstornooi, heeft de ruimste belangstelling ge oogst. De deelnemers waren zo talrijk dat drie schiftingszittingen dienden ingericht. De jury zag zich voor een werkelijk moeilijke taak geplaatst en heeft na langdurige deliberatie zelfs geaarzeld de Prijs toe te wijzen. Het moest inderdaad blijken dat de deelnemers enigszins afwijkend het voorwerp van de prijskamp hadden geïnterpreteerd. De klemtoon werd nu eens op de humor, dan weer op de filosofie gelegd; anderen behandelde juridisch-geschiedkundige thema's, maar niemand deed aan eigenlijke welsprekendheid. Een gemeenschappelijke noemer tot beoordeling der beurten was derhalve niet te vinden. Uiteindelijk ging men er over accoord de candidaat te bekronen, die het hoogste puntental had bereikt, toegekend voor taal, stijl, inhoud, enz.

De eerste prijs werd toegewezen aan Mr Karel Geirlandt; de tweede prijs, ex-aequo, aan Mr W. de Vynck en Mr L. Martens. Bij de proclamatie van deze prijzen werden de laureaten en ook de niet-bekroonde deelnemers geluk gewenst door de woordvoerder van de jury.

De tweede Staatsminister A. de Schrijver-Prijs, voorbehouden aan een schriftelijke juridische studie, moet nog worden toegekend, vermoedelijk einde 1951. Reeds werden een paar studies ingezonden.

* * *

Commentaren bij de Wet op de Handelsovereenkomsten.

Tijdens de jongste algemene vergadering van de Conferentie hebben de leden een uiteenzetting kunnen beluisteren van Confrater J. Deweer over « De Nieuwe Wet op de Handelshuurovereenkomsten ». Aan dit onderwerp besteedde spreker, in samenwerking met Confrater Dutordoir een commentaar dat zoöven door de zorgen van N.V. Standaard-Boekhandel werd op de markt gebracht.

* * *

Op bezoek in de Instelling voor Sociaal Verweer te Doornik.

Naar jaarlijks gebruik werd een der uitstappen als studiereis ingericht. Op initiatief van de Vlaamse Conferentie, doch onder deelneming van de ganse Balie, waarbij zich talrijke Magistraten hadden aangesloten, en onder leiding van dhr Procureur-Generaal H. Bekaert, werd thans een bezoek gebracht aan de Instelling voor Sociaal Verweer te Doornik. Het geleerde gezelschap werd ontvangen door dhr Dr. med. Garlier, Directeur, die — begeleid door zijn rechtstreekse medewerkers — de bezoekers vergezelde en uitleg verstrekke. Hoe weinig hartversterkend dergelijk bezoek ook zijn moge, toch toont het duidelijk aan in welke mate men van overheidswege bekommerd is over het lot van de in dergelijke instellingen opgenomen en verzorgde geesteszieken.

Na het bezoek te Doornik, waar ook de Kathedraal bezocht werd — nog steeds onder leiding van dhr Procureur-Generaal Bekaert, werd de lunch gebruikt te Mont-Saint-Aubert.

De uitstap leidde verder naar Rijsel, waar de namiddag werd doorgebracht.

M.d.C.

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU D'ANVERS

Voordracht van Mr Wijckerheld-Bisdom

Mr Wijckerheld Bisdom is in België geen onbekende. Ieder weet dat hij een van de meest vooraanstaande advocaten is bij de Hoge Raad der Nederlanden te 's Gravenhage en hij heeft reeds zo dikwijls zijn land en zijn balie vertegenwoordigd op de feestelijkheden der Belgische advocaten, conferenties en pleitgenootschappen dat hij zich hier te lande een brede schaar vrienden heeft verworven.

Onlangs hield hij nog een lezing voor de Vlaamse Conferentie der balie te Gent over het systeem der associatie tussen advocaten in Nederland.

Op 7 dezer trad Mr Wijckerheld Bisdom op als redeenaar voor de Conférence du Jeune Barreau en, — paradoxe —, deze grote Nederlandse advocaat kwam te Antwerpen spreken... in het Frans.

Er kan vanzelfsprekend verschil van mening heersen over de opportuniteit om een vooraanstaand Nederlander in Antwerpen in de Franse taal te laten optreden. Mr André Vaes, voorzitter der Franse conferentie die, zoals gebruikelijk op schitterende wijze de spreker inleidde, meende dat er soliede argumenten aanwezig waren om er zich ten zeerste over te verheugen. Het optreden van de Nederlandse spreker in de Conférence du Jeune Barreau gaf Mr Vaes de gelegenheid, op voortreffelijke wijze, de uitzonderlijke kwaliteiten te onderlijnen van de Nederlandse cultuur en de hoge stand van de Nederlandse beschaving. Jammer maar dat in vele Fransgezinde middens in het Vlaamse land de uitmuntende ideeën van Mr Vaes zo weinig ingang vinden en de Nederlandse cultuur in hun midden niet alleen onbekend blijft maar zelfs openlijk wordt misprezen.

Ik durf niet menen dat de Franse rede van Mr Wijckerheld Bisdom hier iets zal aan gewijzigd hebben. Inderdaad, zelfs wanneer deze rede in de Franse taal wordt gehouden en wanneer een zo vooraanstaande persoonlijkheid als Mr Wijckerheld Bisdom optreedt, vindt het gewoon publiek van de Conférence du Jeune Barreau niet de weg naar de Antwerpse Assisenzaal. Welk verschil met de bomvolle zalen wanneer een welkdanig spreker uit Parijs naar Antwerpen komt.

Nochtans de rede van Mr Wijckerheld Bisdom was een waar genot. Niet alleen werd ze uitgesproken in een voortreffelijk en zelfs sierlijk Frans, haast zonder het minste vreemd accent; doch de inhoud ervan was rijk en origineel.

De spreker had het over de verantwoordelijkheid van de journalist. Hij gaf voorafgaandelijk een zeer gelukte synthese van de taak van het journalistie en ontleedde daarna de uitzonderlijke macht, waarover de journalist beschikt, in de tegenwoordige maatschappij, macht ten goede en ten kwade. Hij onderzocht dan welke plichten en verantwoordelijkheden op de journalist rusten, ten einde in het algemeen belang enkel de gunstigste facetten van zijn activiteit tot hun recht te doen komen.

De rede van Mr Wijckerheld Bisdom was werkelijk van een uitzonderlijk gehalte zoals men er slechts zelden te horen krijgt. De diepte van de gedachte ging gepaard met fijnheid en originaliteit in de uiteenzetting. Het was een oprecht genot voor de geest.

Wij weten dat Mr Wijckerheld Bisdom, die zo voortreffelijk Frans spreekt, dergelijke rede even goed en met evenveel gemak kan houden in het Engels of het Duits. Dergelijke prestatie kan ons slechts des te meer vervullen met een oprechte bewondering voor de breedheid en de internationale tendens van de Nederlandse

beschaving, maar toch... zouden wij liefst van al Mr Wijckerheld Bisdom te Antwerpen gehoord hebben in onze gemeenschappelijke moedertaal.

R. V.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

NEDERLAND

- Apeldoorn L.J. van.* — Inleiding tot de studie van het Nederlandse recht. 10e dr. Zwolle, Tjeenk Willink. XVI, 383 p.
- Bruyn C.L. de.* — Toelichting tot de Wet financiering wederopbouw publiekrechtelijke lichamen. Zwolle, De Erven J.J. Tijl. 126 p.
- Engelman A.A.W., W. Th. van der Meer en L. van der Meijden.* — Hoofdzaken van het onderdeel wetskennis voor het examen gemeente-administratie I. Arnhem, G.W. Van der Wel & Co.
- Groot W.E.C. de.* — Nederlandse belastingwetten. — Alphen aan de Rijn, N. Samsom.
- Hardenberg H.* — Inventaris van de archieven der rechtscolleges, alleensprekende rechters en rechterlijke ambtenaren, van 1794 tot 1841 gefungeerd hebbende op het grondgebied van de tegenwoordige Nederlandse provincie Limburg. — 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. — 167 p.
- Haringman M.J.G.A.* — Regeling der bijdragen ingevolge de woningwet voor nieuw te bouwen woningen en voor woningen, gereed gekomen na 31 December 1945. — 2e dr. Alphen aan de Rijn, N. Samsom. — 121 p.
- Kloosterman S.* — Nederlandse politie-organisatie. Het politiebepaling 1945. — Alphen aan de Rijn, N. Samsom.
- Kuipers K.* — Beknopte praktische toelichting bij de belastingherziening. — Nijmegen, Taylor. — 100 p.
- Nolet P.M.J.* — De nieuwe huurwet met haar voornaamste uitvoeringsvoorschriften. — Alphen aan de Rijn, N. Samsom. — 192 p.
- Noordenbos P.* — Het ontstaan van de code der Vereniging van Nederlandse gemeenten. — 3e dr. Alphen aan de Rijn, N. Samsom. — 56 p.
- Pels P.S.* — De ontwikkeling van de loonvorming. — Alphen a. d. Rijn, N. Samsom. — 85 p.
- Roethof H.J.* — Het zelfbeschikingsrecht der nationaliteiten. — 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. X. — 255 p.
- Rottier A.C.J. en F.J.C.J. Nuyens.* — De beambte in onderneming en maatschappij. — Amsterdam, Noord-Hollandse U.M. — 220 p.
- Seppen G. en W.A.C. Walraven.* — Vreemdelingen en grensbewaking. — Alphen a. d. Rijn, N. Samsom. — 79 p.
- Wempe A.A.* — Belastingrecht voor het examen moderne bedrijfsadministratie en het staatspraktijkdiploma. — Purmerend, J. Muusses. 5e dr. — 46 p.

FRANKRIJK

- Adam H.T.* — Les accords de prêt de la Banque Internationale pour la reconstruction et le développement. — Libr. Pedone. — 32 p.
- Miller Jr J.* — Les gouvernements et les placements privés à l'étranger. — Domat-Monchrestien.
- Waline P.* — Les syndicats aux Etats-Unis. — A. Collin. — 192 p.
- Baudouin-Bugnet P.* — La Société à Responsabilité Limitée (Droit français et germanique). — Libr. Pedone. — 426 p.
- Bellet R.* — Traité théorique et pratique de la vente. — Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence. — 322 p.
- Bosquet G.H.* — Précis de droit musulman, principalement malékite et algérien. — La Maison des livres (Alger). — 363 p.
- Bousquet G.H.* — Le droit musulman par les textes (Précis de Droit musulman T.II). — La Maison des livres (Alger). — 351 p.
- Bouzat P.* — Traité théorique et pratique de droit pénal. — Libr. Dalloz. — 1142 p.
- Brunet R.* — La Garantie Internationale des Droits de l'Homme depuis la Charte de San-Francisco. — Libr. Pedone. — 62 p.
- Cavare L.* — Le Droit international public positif. — Edit. Pedone. — T. I. — 692 p.
- Delbez L.* — L'évolution des idées en matière de règlement pacifique des conflits. — Libr. Pedone. — 18 p.
- Galindez J. de* — Le nouveau principe de l'intervention collective et la doctrine du Père Vitoria. — Libr. Pedone. — 16 p.
- Guide de législation sociale.* Comités d'entreprises. Délégués du personnel. — Presse univ. de France. — 216 p.
- Guilho P.* — Les recours contre l'auteur d'un dommage ouvrant droit à une indemnité d'assurance. — Domat-Monchrestien.
- Imbert L.* — Le régime juridique actuel du Danube. — Libr. Pedone. — 22 p.
- Laborde Lucoste M.* — Exposé méthodique de Procédure civile. — Recueil Sirey. — 372 p.
- Luplatte C.* — Les meubles dans la Loi du 1er septembre 1948.

- Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence. — 7 p.
Marcy G. — Le Droit coutumier Zemmoûr. — Libr. Larose. — 408 p.
Mateesco N. — Nécessité d'un droit international nouveau. Conférence faite le 25 janvier 1951 à l'Université de Montréal. — Libr. Pedone. — 16 p.
Montane de la Roque P. — L'inertie des pouvoirs publics. — Libr. Dalloz. — 546 p.
Niboyet J.P. — Traité de Droit international privé français. — Recueil Sirey. — 535 p.
Ricard R. — Les règles relatives à l'établissement sur un plan commun des budgets de l'O.N.U. et des Institutions spécialisées. — Libr. Pedone. — 14 p.

ENGELAND

- Adam H.* — Trial of George Henry Lamson. — Wm. Hodge. — 216 p.
Astle W. — «Shipowners» Cargo Liabilities and Immunities. — Witherby. — 317 p.
Beaton D.C. — Aid to Calculating Balancing Allowances and Charges under Part II Income Tax Act, 1945. — Tables. Jordan.
Brown H.J. — Practical Points on Planning Law. — Sweet & M. — 18 p.
Charlesworth J. — Cases on Mercantile Law. — Stevens & Sons. — 328 p.
Dover V. — Elements and Practice of Marine Insurance. — H.F. & G. Witherby. — 148 p.
Finer H. — Theory and Practice of Modern Government. — Rev. Edn. Methuen. — 978 p.
Goyder G. — The Future of Private Enterprise. — B. Blackwell. — 179 p.
Graves W. — Public Administration in a Democratic Society. Tables. — Harrap. — 759 p.
Green L.C. — International Law through the Cases. — Stevens. — 913 p.
Hartmann F. — Basic Documents of International Relations. — Mc Graw-Hill. — 312 p.
Hene D.H. — A Simple Explanation of the Legal Aid Scheme. — Daily Express Pubs. — 56 p.
Milne B.A. — Executors and Administrators. — Stevens. — 107 p.
Pank J.D. — The Order of the Court. — Hodder & S. — 191 p.
Prasad J.J. — Manual of Law for Forest Officers. — O.U.P. Rev. ed., — 151 p.
Punekar S.D. — Social Insurance for Industrial Workers in India. — Tables. — O.U.P. — 227 p.
Robson W.A. — Justice and Administrative Law. — Stevens. — 674 p.
Smith L. and S. Borrie. — Jordans Company and Practice. — Jordan & Co. — 747 p.
Stewart A. — Trial of Mary Queen of Scots. — Wm. Hodge. 2nd ed. — 206 p.
Tannenbaum F. — Crime and the Community. — O.U.P. — 502 p.
Ward N. — The Canadian House of Commons Representation. — O.U.P. — 308 p.
Williams H. and R. Penfold. — Ranking, Spicer and Pegler's The Rights and Duties of Liquidators, Trustees and Receivers. — Pitman. 452 p.

DUITSLAND

- Atzler P.* — Lehrgang zur Vorbereitung auf die Referendarprüfung. — Schussenried-Württemberg : Selbstverl. — 1951.
Hoche U. — Zivilprozessrecht. — Hildesheim : Verl. f. Rechts-u. Wirtschaftswissenschaft. 1951.
Weimar W. — Handelsrecht. — Köln : Pick. 1951. — 160 p.
Dalcke A. — Strafrecht und Strafverfahren. — Berlin u. München : Schweitzer. 1950.
Petters W. — Strafrecht und Strafprozess. — Berlin u. München : Schweitzer. 1951.
Radbruch G. — Der innere Weg. — Stuttgart : Koehler. 1951. — 219 p.
Betterman K. — Die Vollstreckung des Zivilteils in den Grenzen seiner Rechtskraft. — Hamburg : Rechts-u. Staatswissenschaftl. Verl. 1948. — 247 p.
Engisch K. — Vom Weltbild des Juristen. — Heibelberg : Winter. 1950. — 162 p.
Mangoldt H. von. — Grundsätzliches zum Neuaufbau einer deutschen Staatsgewalt. — Hamburg : Gesetz u. Recht Verl. 1947. — 16 p.
Rosenberg L. — Lehrbuch des deutschen Zivilprozessrechts. 5. — München u. Berlin : Beck 1951. XV. — 1062 p.
Sundermann K. — Das Oberste Bundesgericht der Vereinigten Staaten von Amerika und sein Einfluss auf das Arbeitsleben. — Bielefeld : Dt Heimat-Verl. 1950. — 31 p.
Weimar W. — Miet- und Wohnrecht. — Bonn : Stollfuss. 1951. — 46 p.
Eckert J. u. M. Sauerborn. — Die Sozialversicherungsgesetze

- in der Bundesrepublik Deutschland in jeweils geltender Fassung. — München u. Berlin : Beck ; München : Rechts-u. Wirtschaftsverl. 1951.
Mezger E. — Das Verstehen als Grundlage der Zurechnung. München : Verl. d. Bayer. Akademie d. Wissenschaften ; Beck in Komm. 1951. — 51 p.
Schmidt E. — Einführung in die Geschichte der deutschen Strafrechtspflege. — 2., verm. Aufl. Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht 1951. — 462 p.
Schulin P. — Der Aufbau von Tatbestand, Gutachten und Entscheidungsgründen. — Berlin, Köln, Detmold : Heymann 1951. XII. — 319 p.
Völker H. — Das neue Verschollenheitsrecht. — Frankfurt a.M. : Metzner 1951. — 78 p.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift - Mei 1951, n° 9.

A. Tiberghien : Nieuwe eis, nieuwe middelen, nieuwe stukken. — Inkomstenbelastingen. — Buitenlandse belastingen.

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten - n° 4 - 1951.

Geysen R. : Vers l'unification du droit du travail. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - afl. 23 van 9 Juni 1951.

Prof. Mr A. Van Oven : De herstelrechtspraak nopens effecten. — Mr J. Riphagen : Rechtvaardigheid, redelijkheid en behoorlijkheid als wetmatigheid. — Mr H. D. M. Knol : Delegatie van wetgeving. — Mr W. Broertjes : Nieuwe gezichtspunten voor de faillissements-curator.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4194/5, 9-16 Juni 1951.

Mr Arn J. d'Ailly, Burgemeester van Amsterdam : Welkom in de Hoofdstad. — Mr F. Kleijn : Honderd jaar Broederschap. — Mr C. L. Torley Duwel : Een notaris, dichter van het oudst bekende sonnet.

Journal des Tribunaux - n° 3899, 10 juin 1951.

Henri Rolin : La cour du charbon et de l'acier. — Kebers Albert : La grivèlerie de boissons enivrantes tombe-t-elle sous le coup de l'article 508 bis du Code pénal?

Revue générale des Assurances et des Responsabilités - n° 4, 4 avril 1951.

Rechtspraak.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 24 mai 1951.

J. Le Griel, Pierre Padis : L'exclusion du droit commun dans la nouvelle législation des accidents du travail.

21 cahier, 31 mai 1951.

Trotobas L. : Réflexions sur la réforme électorale.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"